

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМ. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА

УКРАЇНА У ФОКУСІ ІНОЗЕМНИХ ЗМІ

Вересень 2020

**УКРАЇНА У ФОКУСІ
ІНОЗЕМНИХ ЗМІ:
РЕФЕРАТИВНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД**

Вересень 2020

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів

Засновники:

Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Виконавці проєкту:

Т. Полтавець (відповідальна за випуск),
А. Березельський (інфографіка),
О. Карашук, І. Соболева,
В. Вакульчук

ЗМІСТ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС 3

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
НАЙБІЛЬШ ЗНАЧИМИХ ПУБЛІКАЦІЙ**

Суспільно-політичні процеси 22

Соціально-економічні процеси 26

Українська армія 27

Міжнародні процеси/зв'язки 28

Російсько-українське протистояння 32

Окуповані території 33

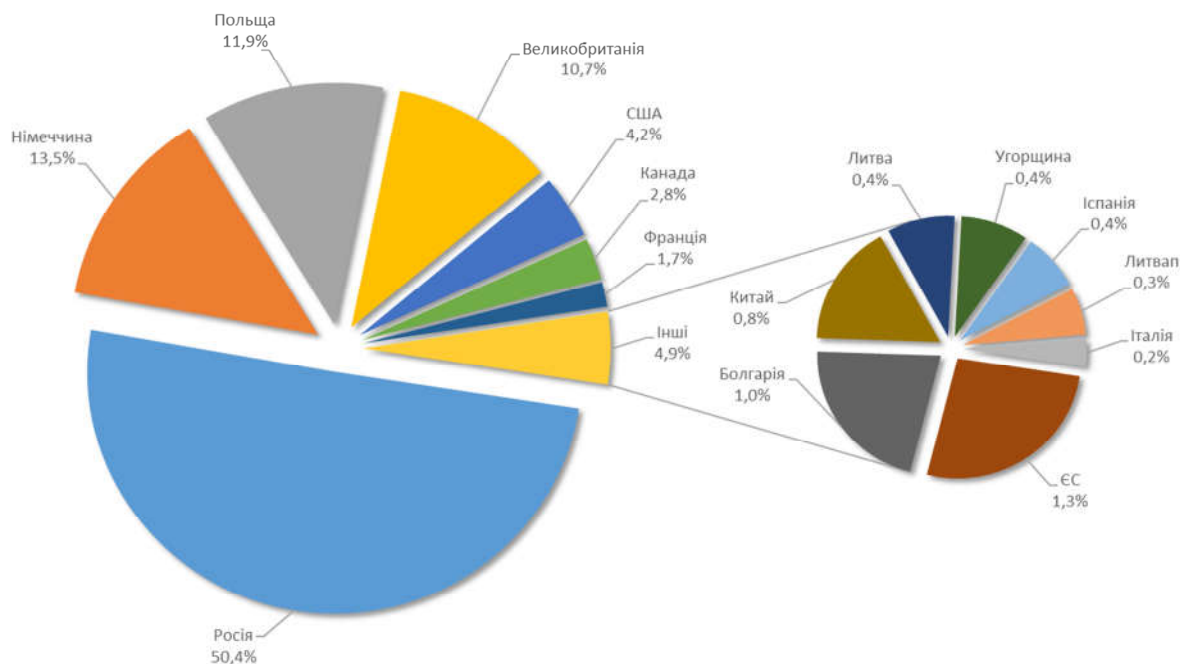
Передрук – тільки з дозволу редакції

З повнотекстовою версією видання можна
ознайомитись на сайті

Центру досліджень соціальних комунікацій
nbuviar.gov.ua

Аналітичний ракурс

Моніторинг інформаційного поля за темою «Україна у фокусі іноземних ЗМІ» за період з 1 по 30 вересня 2020 р. дозволив виявити та проаналізувати 1635 публікацій. Загальна кількість відібраних для аналізу матеріалів за даний період складає 818 публікацій, опублікованих російськими ЗМІ та 817 – західними ЗМІ, що у відсотковому відношенні становить 50,4 % та 49,6 % відповідно. Слід зауважити, що до загальної кількості публікацій ввійшло досить багато передруків коротких новинних повідомлень на різних ресурсах.

Діаграма 1. Співвідношення кількості публікацій за країнами світу

Аналіз інформаційного поля продемонстрував, що найбільш обговорюваними темами у досліджуваній період стали питання, пов'язані з поширенням коронавірусної інфекції на території України: статистика захворюваності та рівень смертності, методи боротьби та карантинні заходи. Як і в попередні досліджувані періоди, дану проблему в основному висвітлювали західні медіа. Західні журналісти відслідковували також ситуацію з паломниками-хасидами, які намагалися в'їхати на територію України, попри заборону у зв'язку з COVID-19 та карантинними заходами.

Події в Білорусі передусім протести білорусів і незаконні арешти громадян під час протестів залишаються головною темою для обговорення в усьому світі. Що стосується українського сегменту, то в публікаціях акцентовано увагу на подальшій співпраці між країнами, а також зустрічаються публікації, у яких висвітлюються офіційні заяви українських дипломатів та політиків. Вагому частку становлять публікації, що стосуються білоруських опозиціонерів, які перебувають на території України, зокрема було виявлено немало повідомлень про запит білоруської влади повернути опозиціонерів І. Кравцова й А. Родненкова на батьківщину. На сторінках **Deutsche Welle** від 04.09.2020 р. у матеріалі *Навіщо Лукашенко ліпить з України ворога?* можна прочитати матеріал про роль України в останніх подіях у Білорусі. Як не дивно, у публікаціях російських ЗМІ частіше, аніж у інших, прослідковується порівняння подій в

Білорусі 2020 р. з «Євромайданом» в Україні 2014 р. Про це детальніше у статті *Война миров: чем отличаются украинский Майдан от протестов в Белоруссии* (Війна світів: чим відрізняється український Майдан від протестів в Білорусі) опублікованій на сторінках «Новых известий» від 12.09.2020 р.

Проблема російсько-української неоголошеної війни залишається актуальною і часто обговорюваною як російськими, так і західними ЗМІ. У досліджуваній період виявлено матеріали, присвячені врегулюванню конфлікту на Сході України. У публікації *Czy w Donbasie znów dojdzie do wznowienia walk? Prorosyjscy separatyści grożą ostrzeżeniem ukraińskich pozycji* (Чи відновляться бої на Донбасі?) опублікованій на сторінках **Wyborcza.pl/ Świat** від 07.09.2020 р., йдеться про порушення припинення вогню, що діє з 27.07.2020 р. У статті *Потрібно не «хитрого лиса», а справжнього патріота* опублікованій на сторінках «**Міст-Online**» від 04.09.2020 р. йдеться про призначення Л. Кравчука головою ТКГ із мирного врегулювання ситуації на Сході України на перемовинах у Мінську, наголошується на його некомпетентності у процесі вирішенні даної проблеми.

Авіакатастрофу українського літака Ан-26, що належав Збройним силам України, описували як російські, так і західні мас-медіа. У інфопросторі зарубіжних ЗМІ поширювалася інформація про факт події, офіційні версії катастрофи та заяви високопосадовців з цього приводу. Хочемо зауважити, що про дану подію протягом короткого періоду часу, а саме протягом 5 днів, було згадано понад 100 разів, це свідчить про те, що іноземні журналісти оперативно реагують на трагічні події, які стаються в Україні, або за участі українців, згадаймо збиття іранськими військовими літака української авіакомпанії МАУ над Тегераном у 2020 р., чи збиття проросійськими сепаратистами малайзійського Боїнга на Донбасі 2014 р. Однак, на нашу думку, ця подія для іноЗМІ не викликати великого резонансу в майбутньому і тому не матиме продовження у інфопросторі перш за все західних ЗМІ.

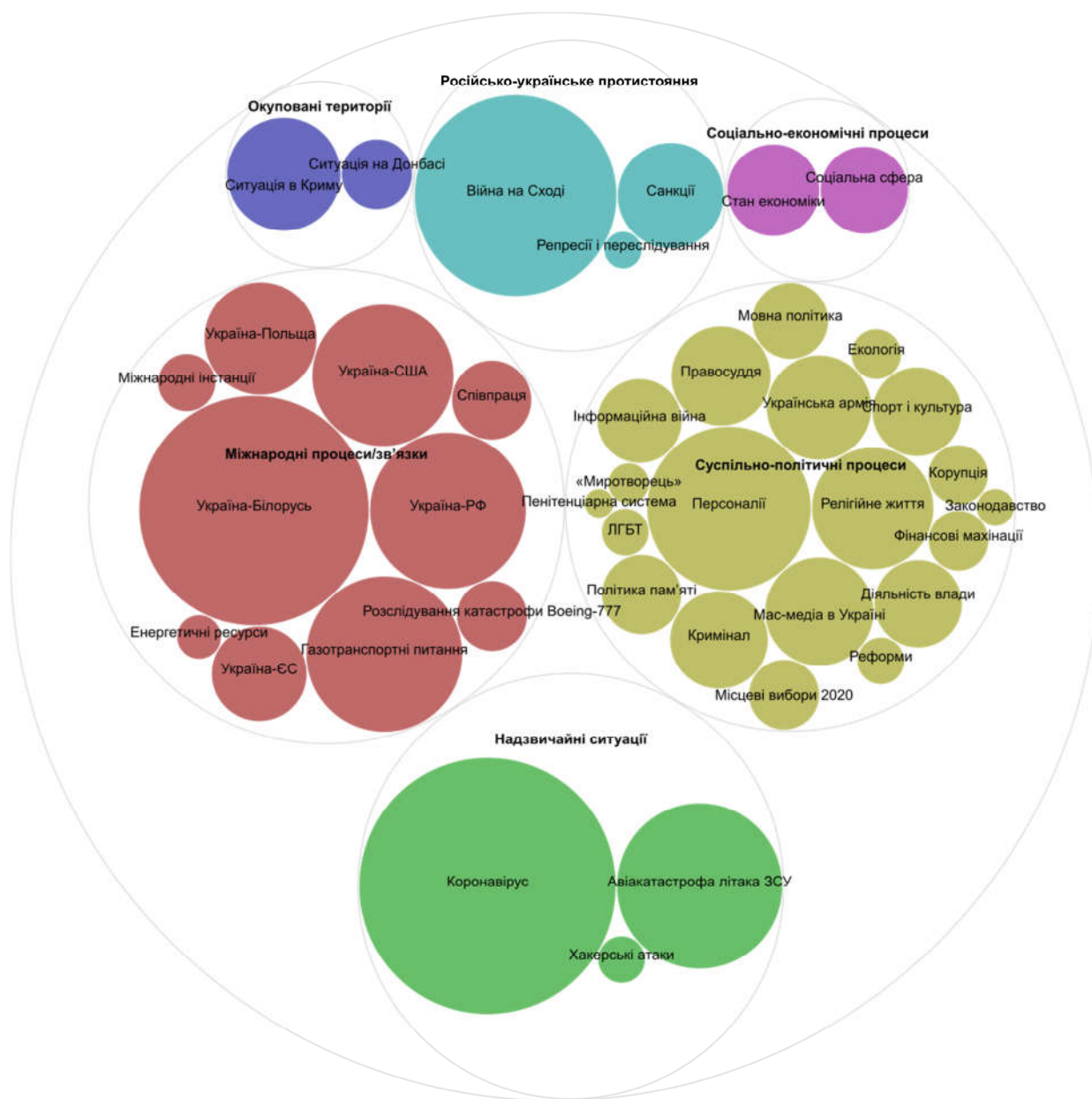
Українсько-російські взаємовідносини часто описували російські мас-медіа. Аналізуючи дані повідомлення, можемо стверджувати, що у російському інфопросторі неодноразово наголошували на нормалізації зв'язків між країнами, а також про їх співпрацю. Як правило, дані публікації пов'язані з лідерами проросійських партій та українськими олігархами.

Проблеми ГТС України, а також дискусії стосовно подальшої долі «Північного потоку-2» висвітлювали здебільшого західні медіа. Головним питанням, що обговорювали міжнародні лідери та члени міжнародних організацій – стали санкції проти «Північного потоку-2» у зв'язку отруєнням російського опозиціонера О. Навального. Так, наприклад, на сторінках **Atlantic Council** від 03.09.2020 р. опубліковано статтю *Ukraine quietly launches a gas market revolution* (Україна тихо розпочинає революцію газового ринку). У даній публікації йдеться про переваги, які отримали українські домогосподарства та що втратили посередники.

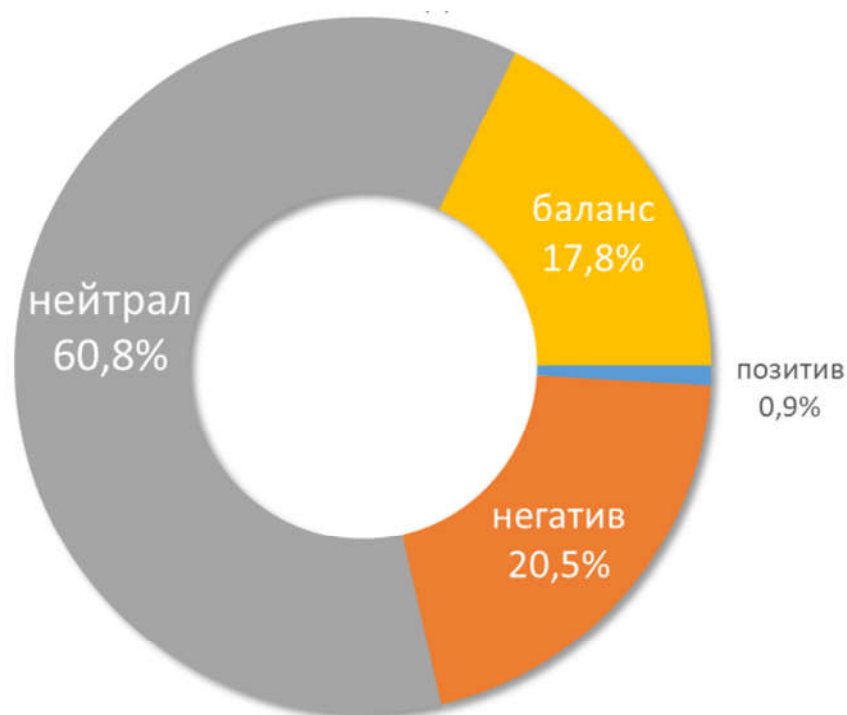
Зовнішню політику США щодо України та міжнародну співпрацю між країнами і надалі обговорюють у зарубіжних ЗМІ. У оглядовий період однією з топових тем у інфопросторі стали санкції США проти А. Деркача. Також можна констатувати, що українська тематика присутня і у публікаціях, присвячених виборам. Зокрема, під час передвиборчих дебатів у США Україну неодноразово згадує Д. Трамп. Однією з тем, яку обговорювали мас-медіа став звіт Сенату США про діяльність Хантера Байдена як члена правління газової компанії **Burisma Group** в Україні.

Суспільно-політичні проблеми анексованого Криму, зокрема, дискусії з приводу деокупації півострова та відновлення водопостачання окупованого РФ півострова, висвітлювали російські мас-медіа.

Соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні, в більшості, описували західні ЗМІ. За нашими спостереженнями, і надалі, актуальними залишаються питання співпраці України з Міжнародним Валютним Фондом та трудова міграція українців до Європи.

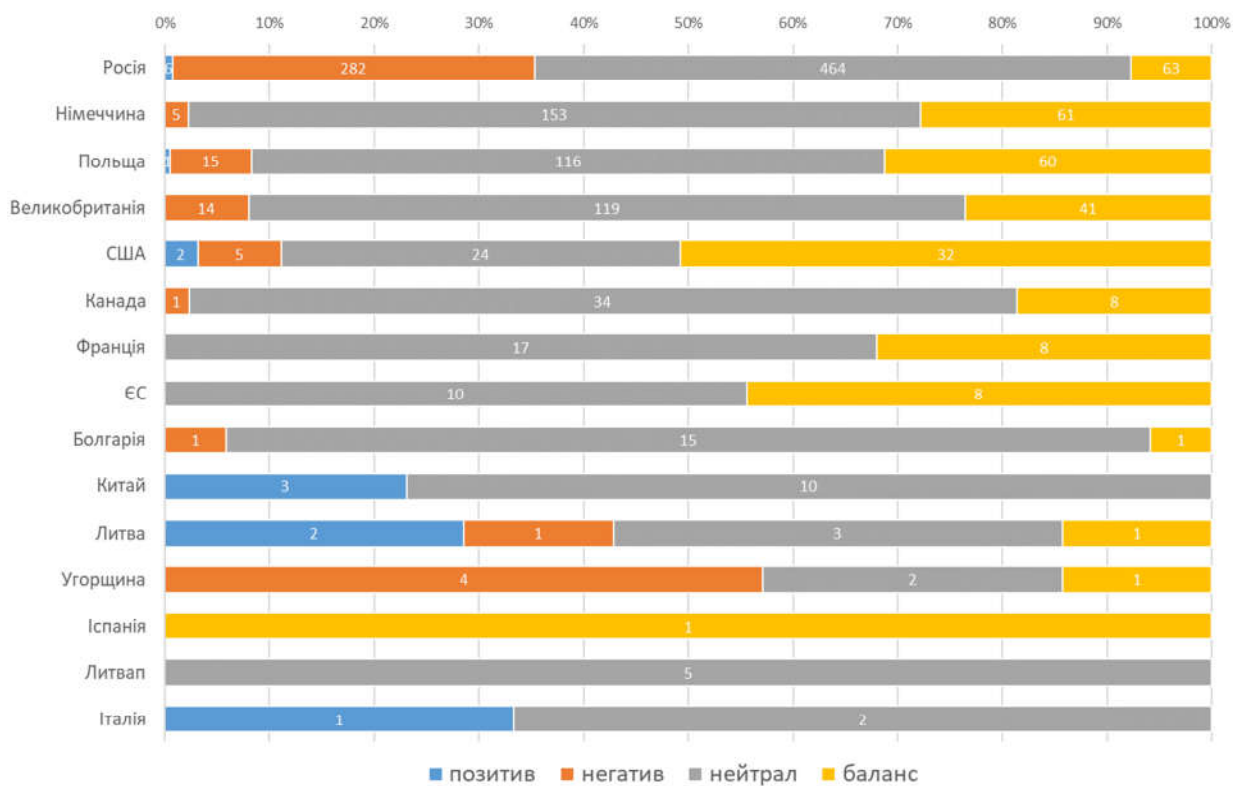

Діаграма 2. Загальна ієрархія тегів за тематичних групою

Діаграма 4. Контекст повідомлень

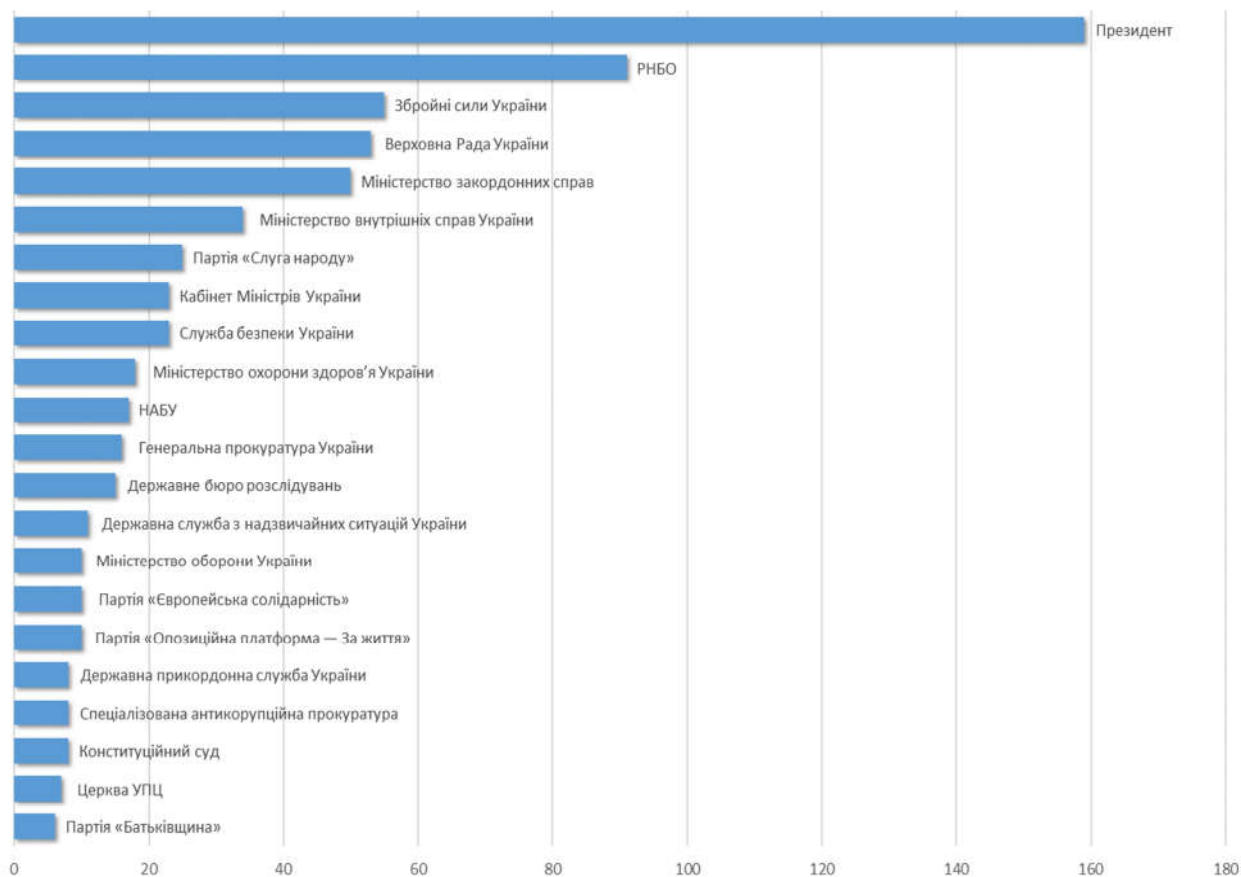
Аналізовані публікації про Україну мають насамперед інформативну тональність; дуже часто у інфопросторі РФ прослідковується присутність української тематики практично «у фоновому режимі»; найчастіше інформація, що подається російськими ЗМІ була скопійована з українських новинних сайтів. Такі новинні повідомлення, що констатують факти і не несуть оціночних суджень російських коментаторів, представлені як «нейтральні».

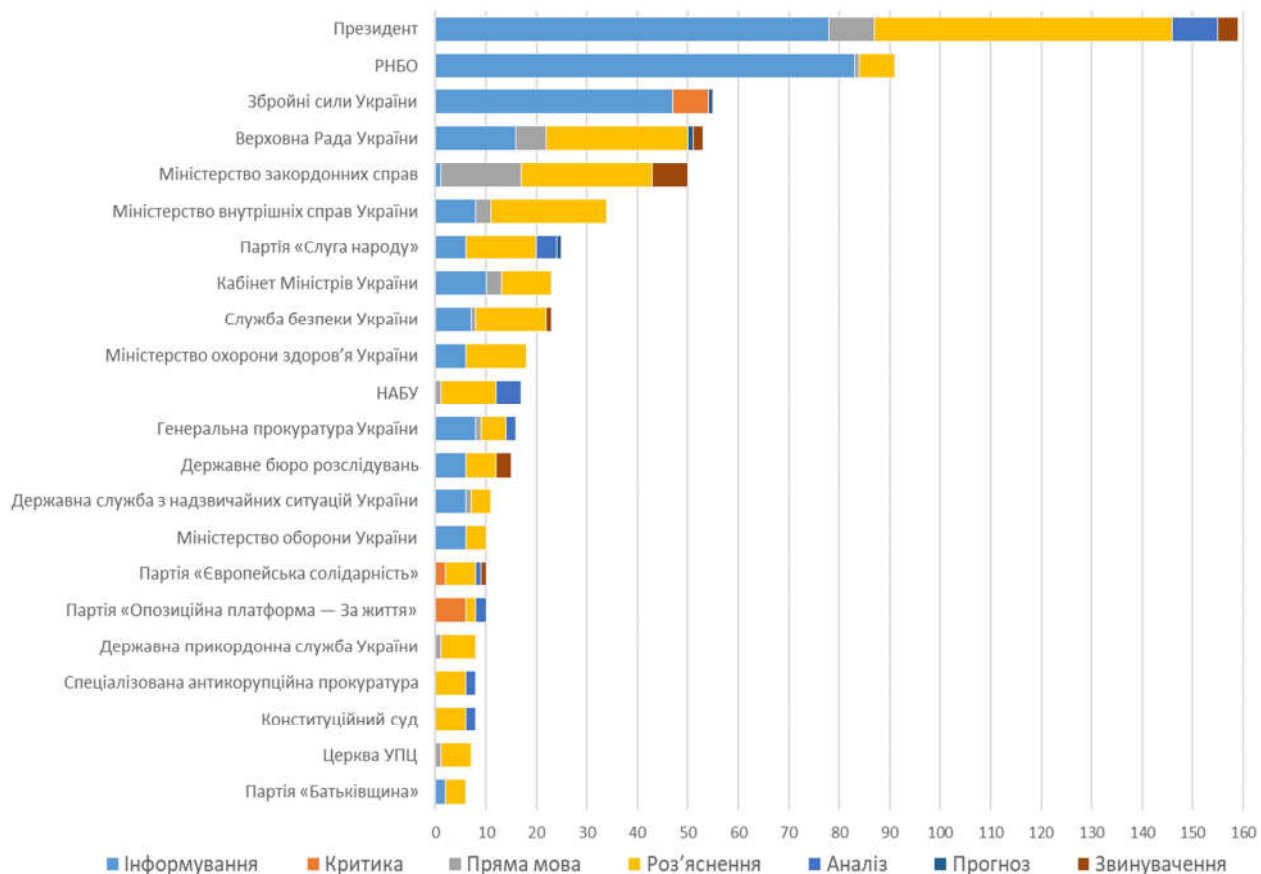
Діаграма 5. Контекст повідомлень за країнами світу

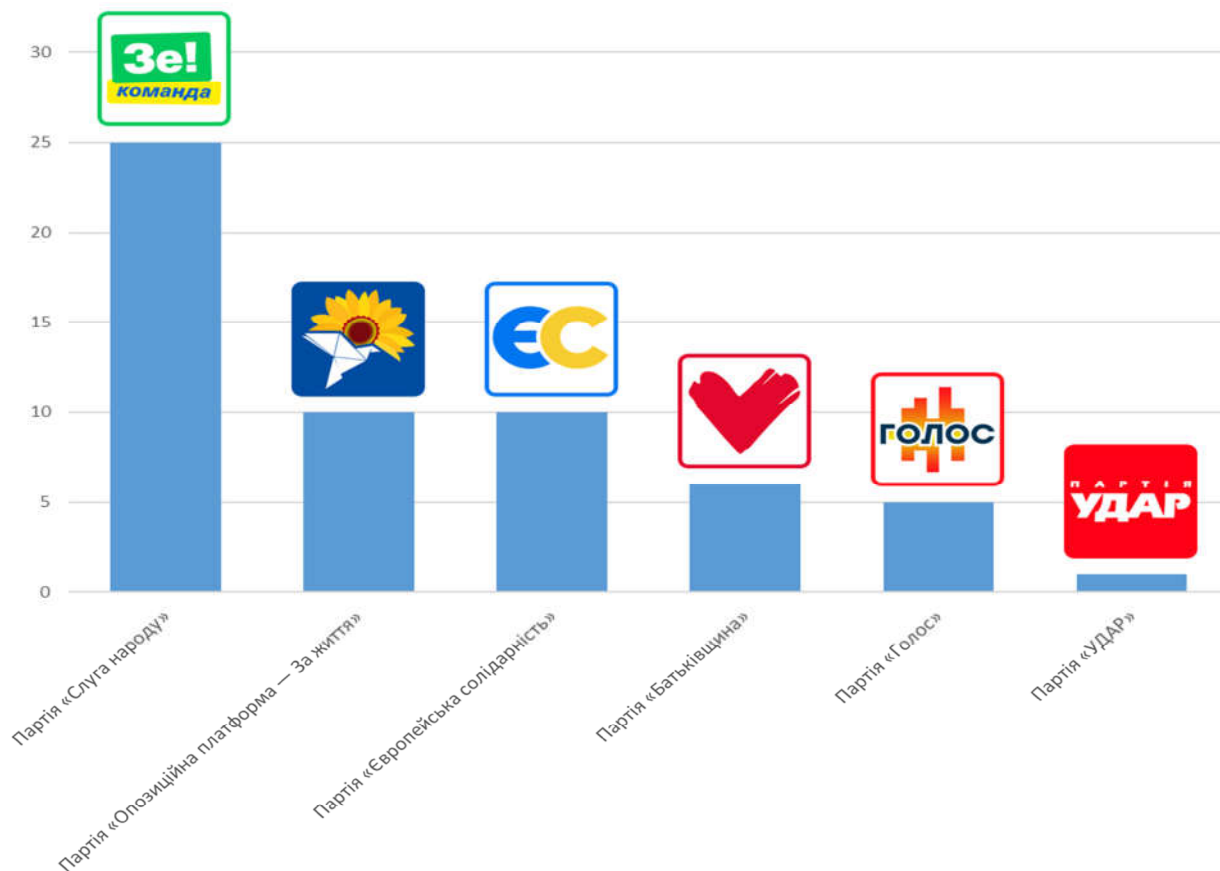
Діаграма 6. Інтенції (мета публікації)

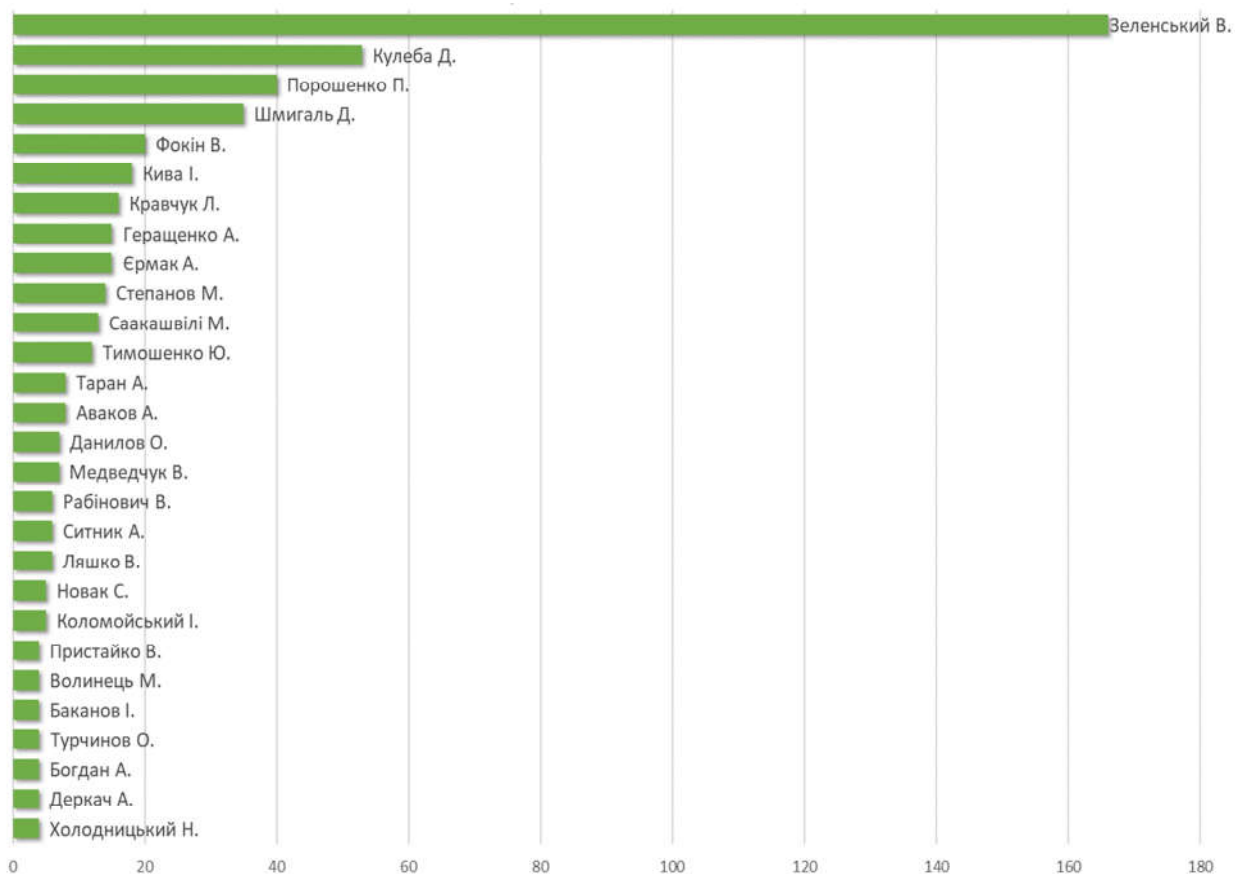
Діаграма 7. Соціальні інститути

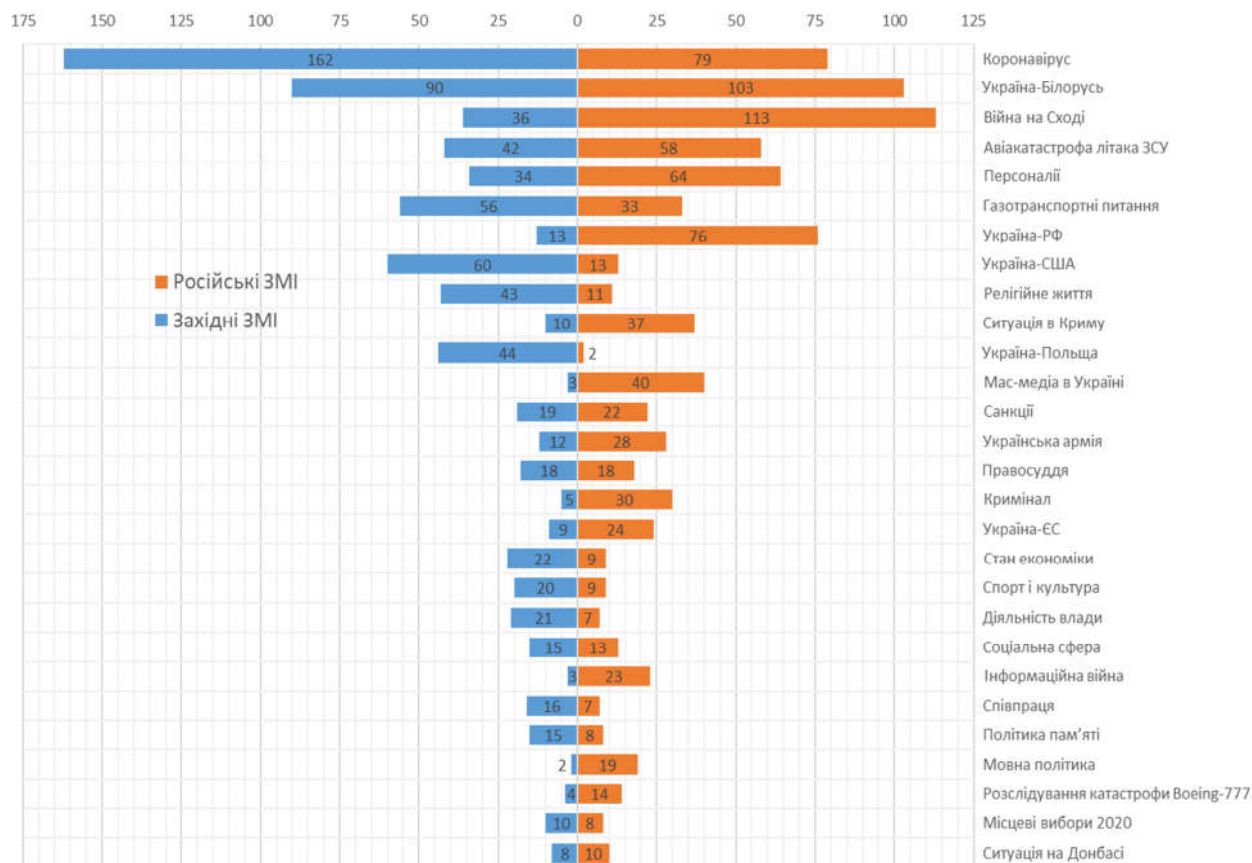
Діаграма 8. Іntenція (мета) повідомлень за соціальними інститутами

Діаграма 9. Згадувані партії

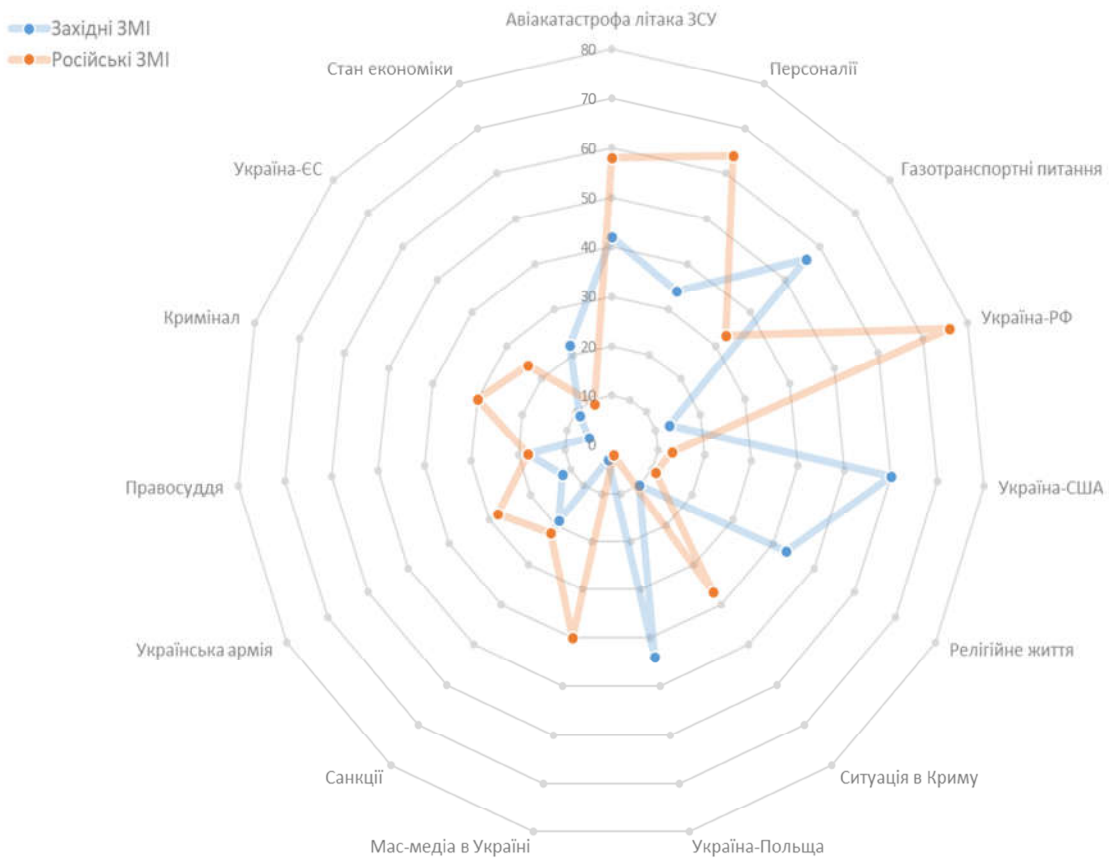
Діаграма 10. Персоналії

Діаграма 11. Найбільш згадувані тематичні теги в російських та західних ЗМІ

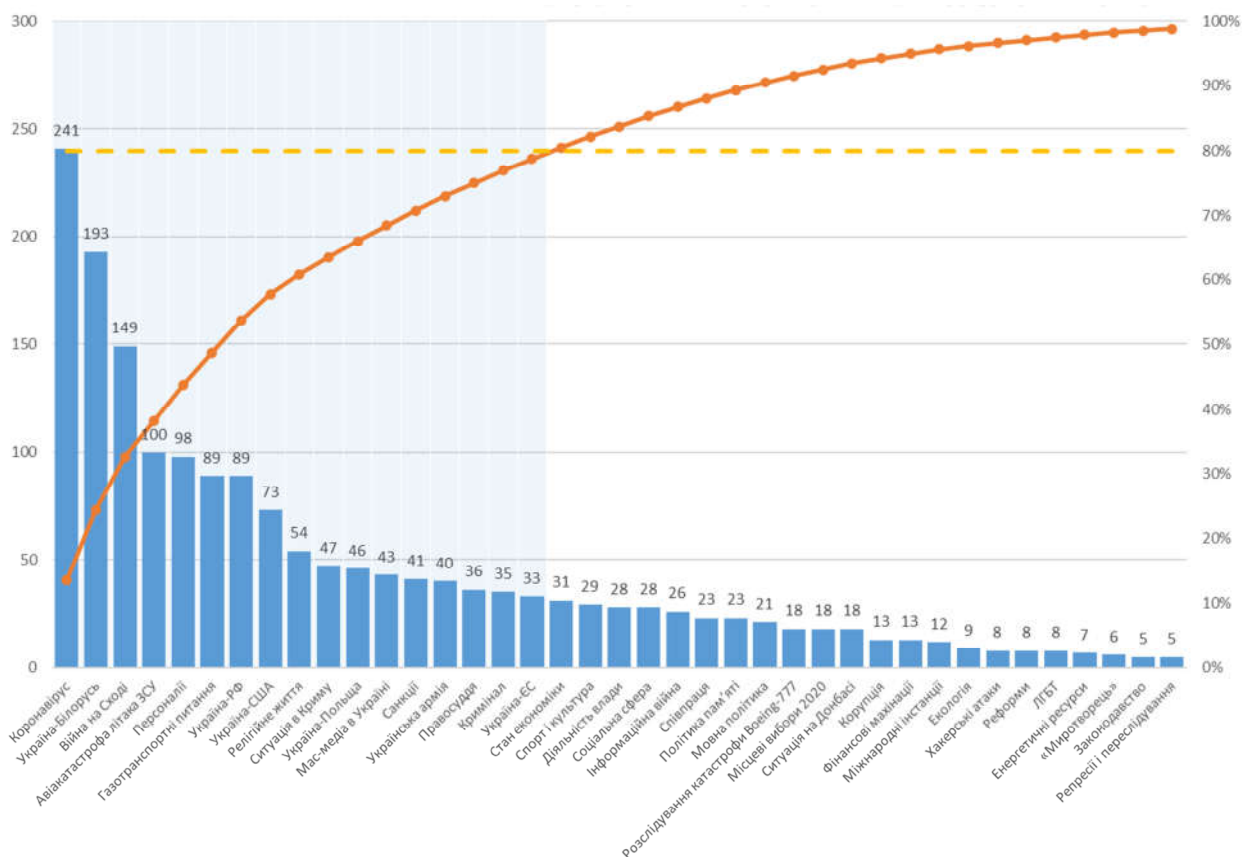

Діаграма 12. Найбільш згадувані тематичні теги в російських та західних ЗМІ

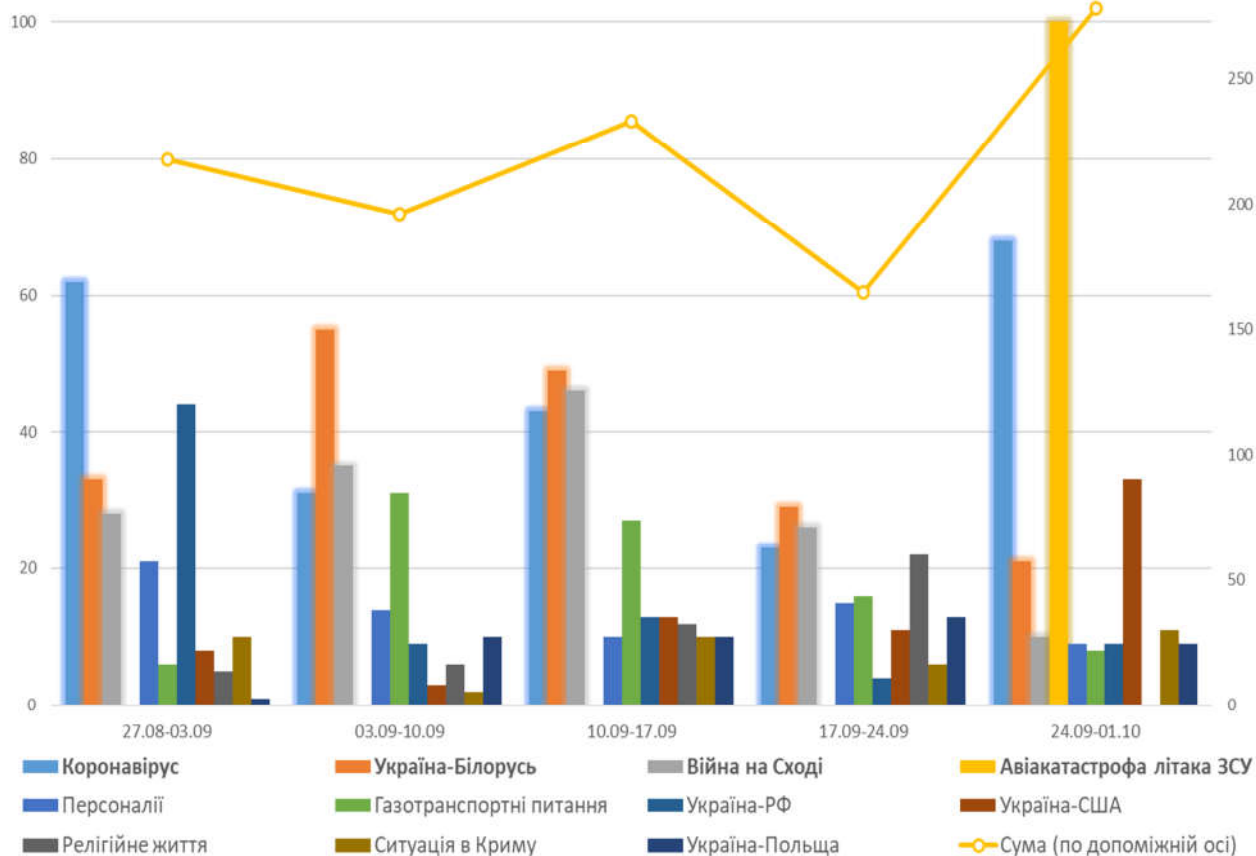

Діаграма 13. Масштабовані показники тегів, що не мають високих значень

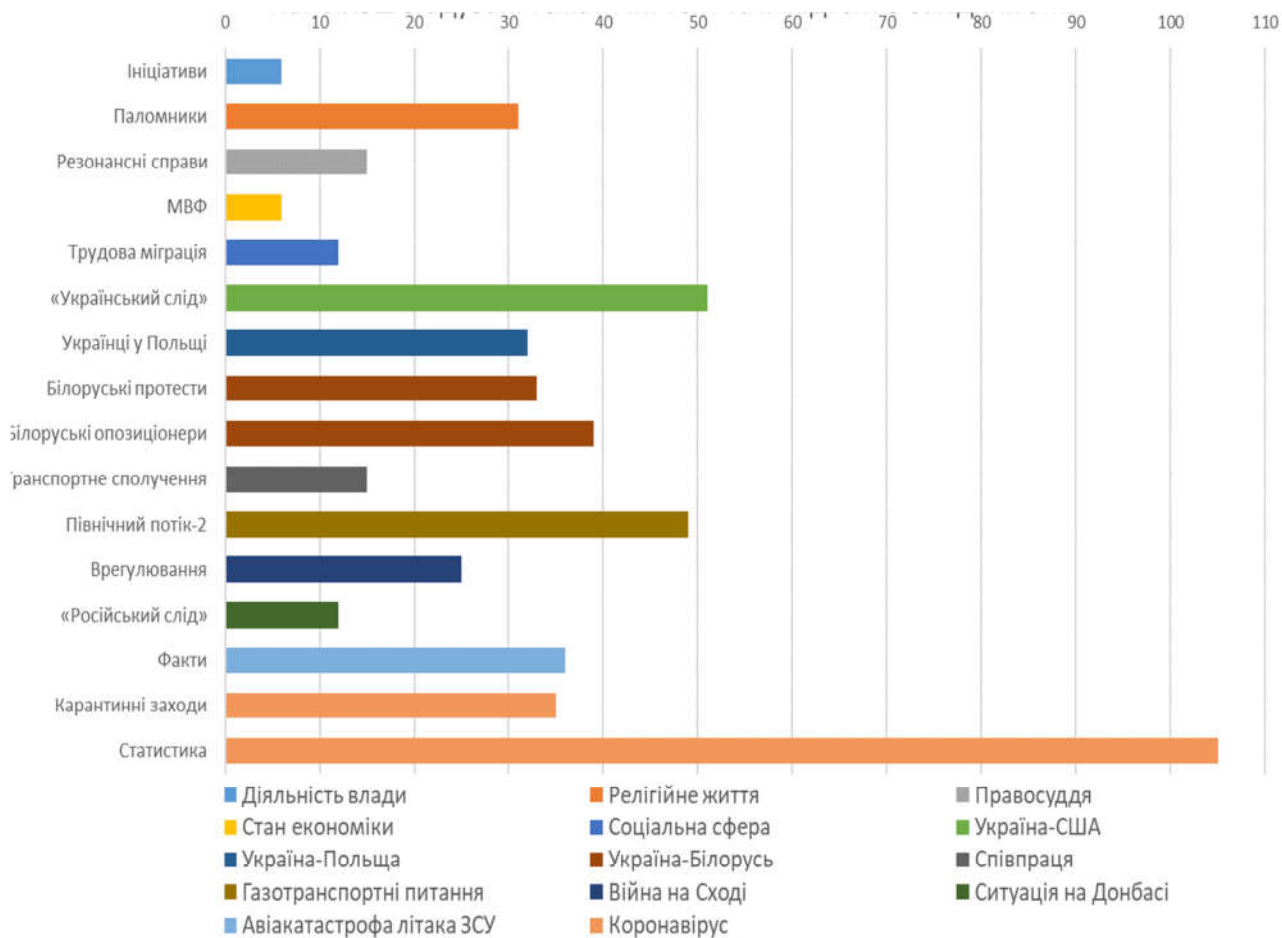
Ієрархія висвітлення проблеми за окремими питаннями – від найчастіше обговорюваних, до маргінальних проаналізована за допомогою діаграм «Найбільш згадувані теги». Це дозволяє зробити висновки про специфіку висвітлення – педальовання чи замовчування тих чи інших тем. Крива Парето на цій же діаграмі відображає специфіку співвідношення кількості повідомлень за тематичними тегами та заповнення інформаційного простору: за точками зміни кривої можна прослідкувати, на яку тематику припадає більшість (80 %) повідомлень.

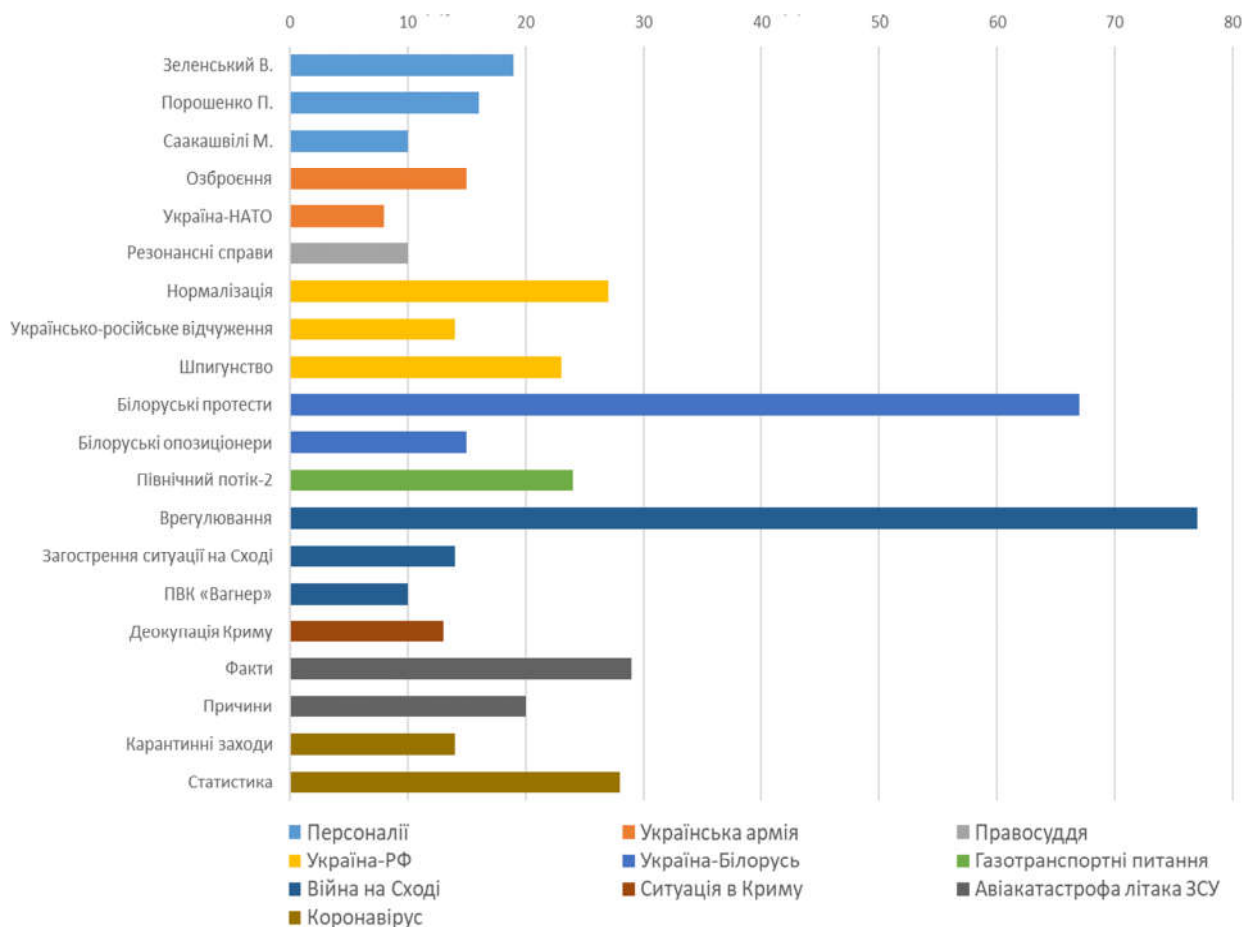
Діаграма 14. Найбільш топові тематичні теги, що формують 80 % інформаційного простору (діаграма Парето)

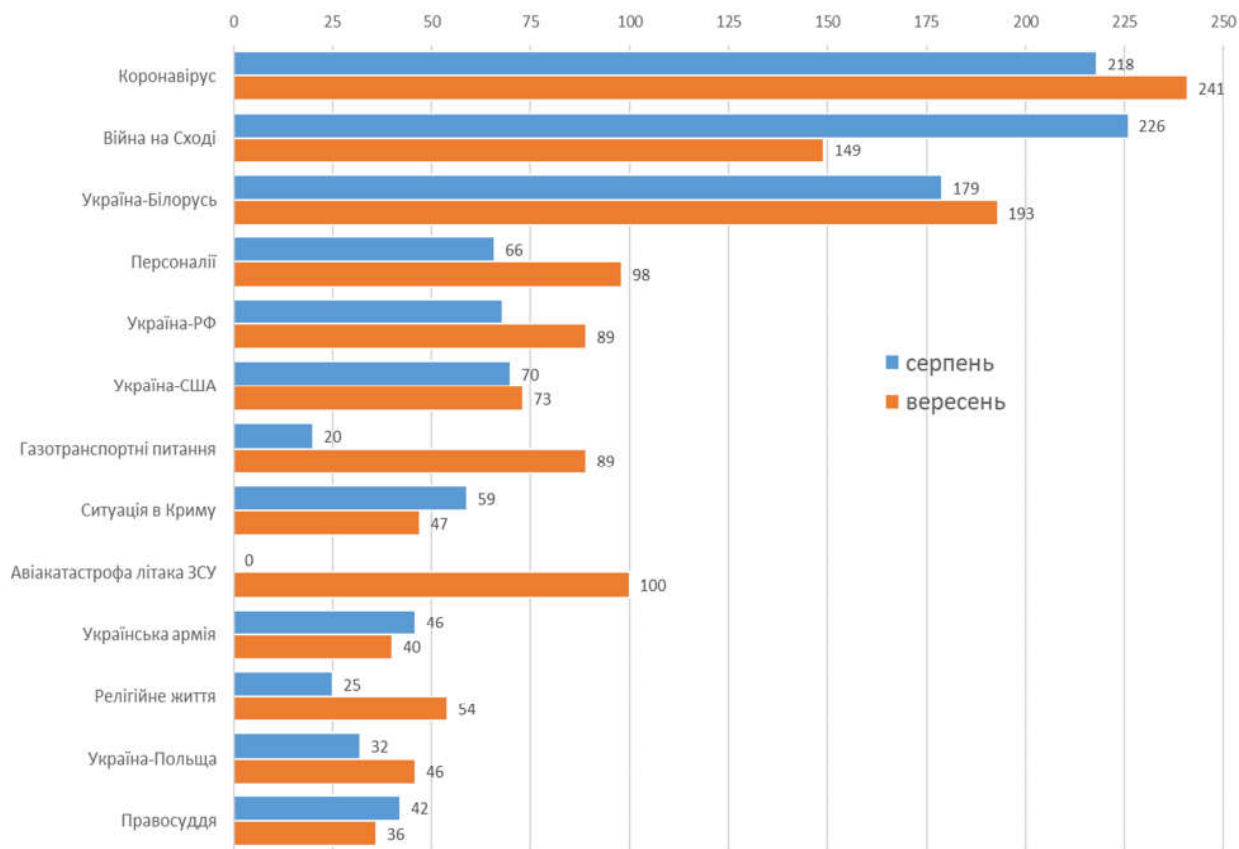
Діаграма 15. Динаміка найбільш топових тематичних тегів

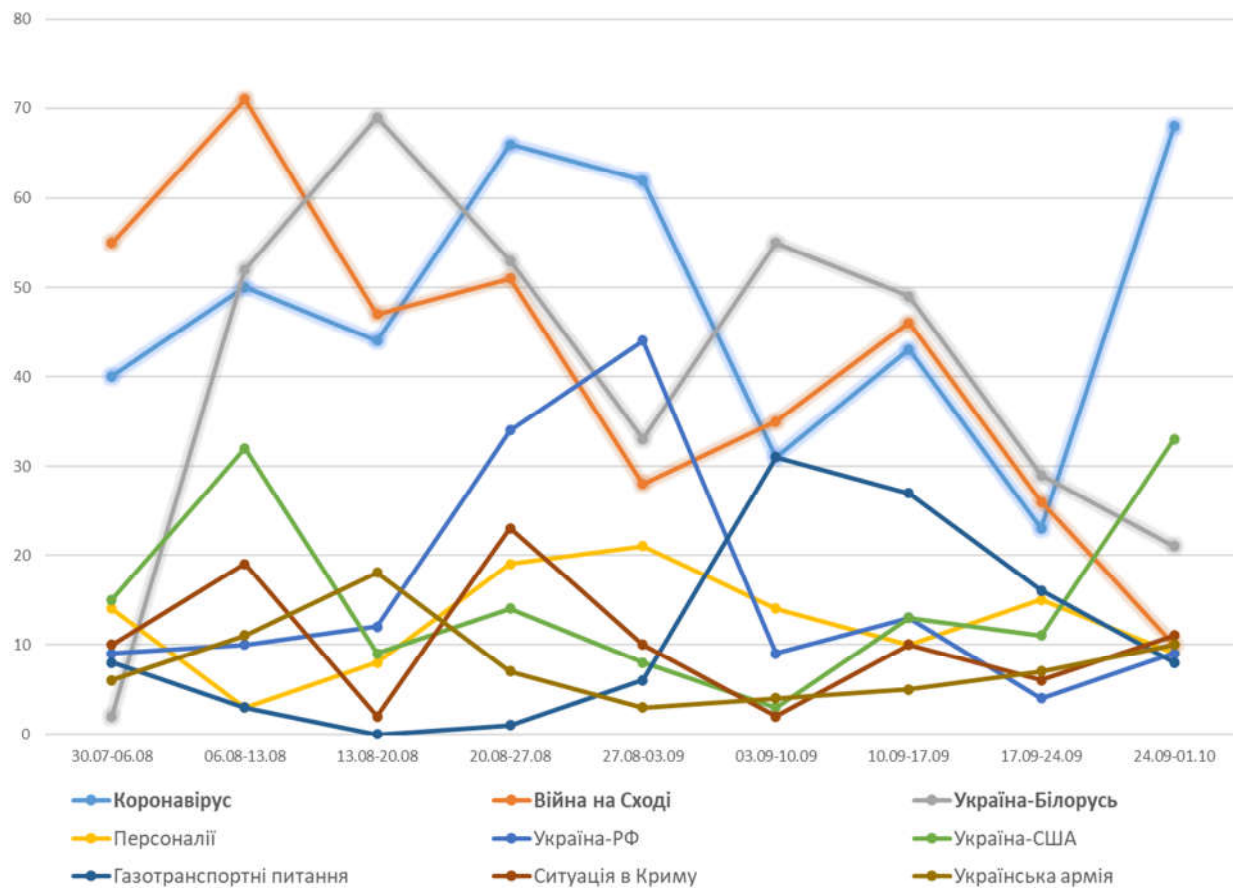
Діаграма 16. Найбільш згадувані тематичні теги та їх підтеги в західних ЗМІ

Діаграма 17. Найбільш згадані тематичні теги та їх підтеги в російських ЗМІ

Діаграма 18. Порівняння кількості повідомлень найбільш топових тематичних тегів за серпень – вересень

Діаграма 19. Динаміка найбільш топових тематичних тегів за серпень – вересень

Реферативний огляд найбільш значимих публікацій

Суспільно-політичні процеси

Конституційний суд України оголосив призначення А. Ситника в 2015 р. директором Національного антикорупційного бюро країни неконституційним. Рішення Конституційного Суду, на думку автора, може стати небезпечним прецедентом, який відкриває шлях для зусиль, спрямованих на скасування багатьох найважливіших реформ, які Україна впровадила за останні шість років. Нещодавні приклади реформаторського законодавства, яке зараз під загрозою, включають закон про продаж земель сільськогосподарського призначення навесні 2020 р. та так званий "антиколомойський" закон про банківську діяльність, який було прийнято, щоб не дати олігарху відновити право власності на свій націоналізований банк ПриватБанк. Ці два законодавчі акти були вимогами для забезпечення нової програми МВФ для України. Зараз їх обох оскаржують у суді в рамках ширшої кампанії з підризу порядку денного реформ в Україні. Розлогіше у статті *Pro-Kremlin MPs and oligarchs wage lawfare on Ukraine's reform agenda* (Прокремлівські депутати та олігархи оплачують оплату праці в порядку денному реформ в Україні) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 01.09.2020 р.

В Україні відбулася революція на газовому ринку. Це важлива подія відбулася після п'яти довгих років напружених політичних баталій. На практиці ця нещодавня зміна в енергетичному секторі є, на думку автора, революційним кроком для всієї української економіки. Усі українські домогосподарства отримали доступ до справжнього ринку газу, тоді як посередники більше не зможуть накопичувати незаконну вигоду. Українські споживачі газу тепер можуть отримати вигоду від ціноутворення, яке базується на ринку та не встановлюється довільно урядом. Розлогіше про ринок газу у статті *Ukraine quietly launches a gas market revolution* (Україна тихо розпочинає революцію газового ринку) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 03.09.2020 р.

Кульбіти зовнішньої і внутрішньої політики, яку проводить нинішня влада, можуть призвести до того, що призначені на 25 жовтня вибори до місцевих органів влади не відбудуться в контрольованій Україною частині Донбасу, а в окупованій – пройдуть. Отакий-от парадокс. Хіба це можливо? Теоретично – так. І ось чому. Центрвиборчком, оголосивши про проведення місцевих виборів за новими правилами, водночас ухвалив рішення про скасування народного волевиявлення на території десяти сільських, селищних, міських територіальних громад Донецької області та восьми – Луганської. Докладніше у статті *Виборчий парадокс, або зрада у квадраті* опублікованій на сторінках «Українського слова» від 03.09.2020 р.

Багато хто вважає, що історія утисків російської мови в Україні розпочалася у вересні 2017 р. з прийняттям закону про освіту, який містить скандальну заборону російської мови в школах. Спочатку мову «агресора» залишили тільки до 4 класу, а з 1 вересня 2020 р. вона остаточно зникла зі шкільної програми. У дитсадках усі розмовляють українською, в вузах така ж лінгвістична ситуація. З якого дива залишати в школах російську мову? Під заборону за новим законом потрапили також угорська і румунська мови, а ось татарська залишилася. Законотворці, зазначає автор, недвозначно дали зрозуміти, хто є споконвічним українцем, а хто небажаним носієм чужих мов. Дивно виглядають після таких жорстких мовних обмежень мрії Києва про історичне возз'єднання зі східними областями країни, в яких велика частина населення розмовляє російською. У гонитві за миттєвими успіхами, застерігає автор, керівники з Києва встають на хиткий ґрунт націоналізму, погасити який в майбутньому сил може не вистачити. Докладніше

у статті *Окончательное решение вопроса: школы Украины отказались от русского языка* (Остаточне рішення питання: школи України відмовились від російської мови) опублікованій на сторінках «Военного обозрения» від 03.09.2020 р.

Рівно через тиждень після добровільної відставки Н. Холодницького, керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, завирували пристрасі навколо очільника іншого антикорупційного органу. Конституційний суд України визнав таким, що не відповідає Основному закону, указ Президента Порошенка від 16 квітня 2015 року про призначення директором Національного антикорупційного бюро України Артема Ситника. Останній стверджує, що рішення КСУ не означає його відставки, тож він і надалі буде виконувати свої обов'язки. Вороги П. Ситника (а їх дуже багато) наполягають, що директор НАБУ опинився поза законом. А найцікавіше, що навіть досвідчені юристи наразі не годні розтлумачити, які правові наслідки має рішення КСУ. Це питання докладніше висвітлено у статті *Директора НАБУ оголосили поза законом* опублікованій на сторінках Міст-Online від 04.09.2020 р.

У статті розглядається історія федералізації України Польщею та Росією. Почалося все з Андрусівського поділу України 1667 р. між Московією та Польщею по Дніпру, який також був своєрідною федералізацією. Саме тоді був закладений трагічний для нації поділ на «східняків» і «західників». Більшовицька Росія також федералізувала Україну, створивши на її землях маріонеткові ДКР та АРК. У міжвоєнний час Польща «федералізувала» загарбані західноукраїнські землі, переконуючи лемків, що вони не українці. Вкотре «демократично» федералізувати Україну РФ спробувала за часів Горбачова. У 2014 р. у Росії знову встигли «федералізувати» Україну, представивши федералізацію як альтернативу європейському вибору. І тепер однією з головних умов розв'язання воєнного конфлікту на Сході України РФ знову називає фактичну федералізацію України, зокрема, надання автономії ДНР і ЛНР. То ж чи справді зараз є загроза федералізації розповіли політичний експерт О. Кочетков, політтехнолог А. Золотарьов і політолог В. Димов. Грунтовніше у статті *Чи може Україна перетворитися на «тисячу хуторів»?* опублікованій на сторінках «Міст-Online» від 06.04.2020 р.

Нещодавно міністр юстиції України Д. Малюська констатував «один із найбільших зашкварів в історії судової влади України». Тобто, на його думку, столична Феміда ухвалила черговий явно «пересмажений» вердикт. Це стосується попередніх одіозних рішень скандального судді С. Вовка. Адже їх надто багато. А тепер він ухвалив у Печерському райсуді Києва рішення щодо стягнення з державного ПБ 350 млн USD на користь офшорних компаній, пов'язаних із братами Суркісами. Втім Д. Шмигаль запевнив, що Кабінет Міністрів оскаржить цей вердикт в апеляційному суді, пояснивши, що той ухвалено з порушенням норм процесуального законодавства – без розгляду справи по суті. Тому в ПБ, за словами його адвоката А. Пожидаєва, не планують виплачувати кошти офшорним компаніям Суркісів. Але він визнав, що їх можуть стягнути шляхом звернення до НБУ. Щоправда, 5 вересня п. Малюська заявив, що Мінюст підготував законопроект, який дозволить не здійснювати примусового виконання цієї незаконної ухвали. Детальніше у статті *Українська Феміда неабияк загрожує державі Україна* опублікованій на сторінках «Міст-Online» від 09.09.2020 р.

25 жовтня 2020 р. в Україні відбудуться перші загальнонаціональні місцеві та регіональні вибори. Майбутні вибори – це важливий крок для продовження демократизації, реформ та європеїзації в Україні. Однак вибори немислимі на окупованих РФ територіях Донбасу. Всупереч планам Москви, а також ідеям деяких нічого не підозрюючих західних політиків, Україна не повинна проводити вибори в області, над якою на даний момент вона не має повного суверенітету. Після

5 років напруженого обговорення все ще можна знайти тлумачення Мінських домовленостей 2014-2015 рр., які передбачають, що Київ проводить вибори на територіях, які ще не підконтрольні. У найкращому випадку такі вимоги є наївними. У гіршому випадку вони зраджують обмеженій прихильності своїх прибічників таким принципам, як національний суверенітет, верховенство права та ліберальна демократія. Контроль території одним (і лише одним!) національним урядом настає перед виборами та децентралізацією. Забезпечення місцевої демократії та самоврядування на окупованих територіях України може стати предметом практичного втілення лише після комплексного вирішення питання щодо суверенного держконтролю. Детальніше у статті *Should Ukraine conduct local elections along the Donbas contact line?* (Чи повинна Україна проводити місцеві вибори вздовж лінії контакту на Донбасі?) опублікованій на сторінках «New Eastern Europe» від 09.09.2020 р.

Спільний дослідницький центр Єврокомісії опублікував 9 вересня дослідження про викиди CO₂ в усіх країнах світу. Згідно з ним, Україна у 2019 р. продовжила скорочувати свої викиди цього парникового газу. Скоротилися в Україні викиди вуглекислого газу також і з розрахунку на \$1000 ВВП. Детальніше у статті *Дослідження Єврокомісії: Україна скорочує викиди CO₂* опублікованій на сторінках «Deutsche Welle» від 09.09.2020 р.

Реформа освітнього сектору широко розглядається як одна з найуспішніших трансформацій в Україні після Революції гідності. Протягом останніх шести років системні реформи наблизили українську систему освіти до європейських стандартів. Зараз цей прогрес під загрозою. Клімат в українському освітньому секторі різко змінився у березні 2020 р., коли був звільнений реформаторський уряд. В даний час міністерство очолює третій в.о.міністра С. Шкарлет, якому навіть не вдалося забезпечити підтримку комітету з питань освіти ВРУ. Втім це не завадило йому почати згортати низку проєвропейських змін в системі освіти. Реформи, яким зараз загрожує небезпека, розпочалися із прийняття нового Закону про вищу освіту. Він надав університетам розширену автономію, децентралізував багато контрольних функцій, створив нові регуляторні органи тощо. Іншим важливим моментом стало створення NAQA, створеного за зразком типу незалежного закладу, як у всіх прогресивних країнах. У 2016 р. КМУ ініціював реформу «Нова українська школа» (НУШ), маючи на меті кардинально змінити підхід до освіти в українських школах та задовольнити вимоги економіки XXI століття. На сьогодні майже 1,5 млн українських школярів навчаються в рамках НУШ. Поки що відгуки були переважно позитивними. Докладніше у статті *Ukraine's education sector reforms are under threat* (Реформи освітньої галузі України знаходяться під загрозою) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 10.09.2020 р.

У 2019 р. В. Зеленський та його партія отримали історичну перемогу на президентських та парламентських виборах в Україні. Цей успіх в основному базувався на привабливості обіцянок викоринити корупцію. Здавалося, що нарешті, горезвісна правова система країни може почати карати корупціонерів. Восени 2019 р. 20 членів ВРЮ заблокували ініціативу судової реформи, яку підтримали як президент, так і ВРУ. Поки реформи не відбудуться, ВРЮ має необмежені повноваження переглядати закони, а також дисциплінувати, замінювати та обирати суддів у всіх судах. У 2019–2020 рр. НАБУ звинуватило низку суддів у корупції та перешкоджанні правосуддю, але не змогло добитися розгляду справи судом. Влітку 2020 р. судді прийняли низку рішень, які погрожують ліквідувати НАБУ, ВАС та схему націоналізації банків країни. Ці невдачі підтверджують необхідність кардинальних кадрових змін у судовій системі. Розлогіше у статті *Ukraine's reforms remain hostage to corrupt courts* (Реформи в Україні залишаються заручниками корумпованих судів) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 15.09.2020 р.

25 жовтня в Україні мають відбутися загальнодержавні місцеві вибори, а другий тур планується через 3 тижні. Оскільки Україна переживає потенційну другу хвилю Covid-19, триває конфронтація з Росією на Донбасі, автор пропонує п'ять прогнозів на початок кампанії. По-перше, вибори відбудуться незалежно від погіршення ситуації з Covid-19. По-друге, Донбас залишається проблематичним через російську агресію, але вибори відбудуться на підконтрольній Україні території, як і планувалося і показати, що ситуація з безпекою на Донбасі поліпшується. По-третє, «Слуга народу» отримає на виборах найбільше голосів та місць у місцевих радах. Цікаво ще побачити рівень підтримки, який отримає партія. По-четверте, чинні мери переможуть на перевиборах у більшості великих міст. Грунтовніше у статті *Five predictions for Ukraine's local elections* (П'ять прогнозів щодо місцевих виборів в Україні) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 15.09.2020 р.

Біженці в Україні в даний час стикаються з багатьма перешкодами. Протягом історії незалежної України лише близько 6 000 іноземців отримали будь-який статус, і 5 000 з них зараз є громадянами України. Але якщо, на думку автора, українська влада буде інвестувати більше в програми переселення біженців, країна в цілому неминуче виграє в довгостроковій перспективі. Докладніше це питання висвітлено у статті *Why Ukraine needs a new approach to refugees* (Чому Україні потрібен новий підхід до біженців) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 17.09.2020 р.

Президент України В. Зеленський розпочав осінній сезон 2020 р. серією скандалів та негативних заголовків, що відображають дедалі похмуріший погляд на політика, якого всього 1,5 року тому називали обличчям нової України. Зеленський пообіцяв припинити еру корупції, натомість його звинувачують у тому, що він змінив обмежений прогрес останніх років і відкрив двері для російської помсти. Нове опитування, проведене в середині вересня КМІС показало, що підтримка українського лідера за останні півроку впала більш ніж на 10% і склала 31,8%. Цей показник все ще високий, але різка траєкторія зниження все ж є причиною для тривоги. Ряд міжнародних факторів, поза контролем Зеленського, сприяють погіршенню його становища. Пандемія коронавірусу продовжує завдавати Україні значних економічних втрат. Тим часом російська непоступливість запобігла будь-яким серйозним проривам у напрямку миру на сході України, незважаючи на те, що Зеленський сам готовий піти на політично ризиковані поступки щодо Кремля. Хоча ці міжнародні фактори є значними, багато поточних проблем українського президента пов'язані з його власними помилками та сумнівними рішеннями. На кону також продовження співпраці України з МВФ та іншими міжнародними фінансовими установами. Докладніше у статті *Zelensky puts Ukraine's Euro-Atlantic future at risk* (Зеленський ставить під загрозу євроатлантичне майбутнє України) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 23.09.2020 р.

Деякі республіканці повторюють російську пропаганду, звинувачуючи демократів у організації «кольорових революцій» не лише за кордоном, але й вдома. Про це першим заговорив у низці своїх повідомлень в соцмережах колишній автор промов Трампа – Д. Бітті. Він стверджував, що опоненти президента готують "кольорову революцію", щоб позбавити його неминучої перемоги на виборах. Впродовж останніх кількох тижнів теорію змови про підготовку «революції» в Америці поширювали відомі республіканці. Звісно, деякі демократи самі підготували ґрунт для таких теорій. Наприклад, Г. Клінтон закликала Байдена не погоджуватися з результатами у виборчу ніч, якщо різниця в голосах буде невеликою. Хоча США, визнає видання, інвестували мільярди доларів у підтримку організацій громадянського суспільства, незалежних ЗМІ й проведення

майстер-класів з прав людини, втім твердження, що вони профінансували «кольорові революції» це брехня. Стосовно теорії, що в США хтось готує «кольорову революцію», то вона справджується тоді, коли громадяни країни не мають можливостей брати участь в політичному процесі. Але в Америці ситуація зовсім не така. Опозиція нормально працювала за часів президентства Трампа. Отже, Демократична партія – не американський рух «Отпор». І республіканцям не варто вдавати, ніби все якраз навпаки. Грунтовніше у статті *A 'Color Revolution'? Democrats Are Not Planning One: Trump's supporters make a claim that is insulting to America and its allies* (У таборі Трампа заговорили про початок українського Майдану в США) опублікованій на сторінках «Bloomberg:» від 24.09.2020 р.

Чиновники, які керували Україною до революції 2014 р., вкрали в країні мільярди доларів. Тож арешт чиновника регіонального лісництва за отримання \$10 тис. хабаря здається дрібницею. Втім засудження О. Левківського до 4 р. в'язниці насправді важлива новина. Він став одним з перших чиновників України, вирок якому виніс ВАКС України, який почав працювати лише рік тому. Він був створений завдяки зусиллям МВФ, який серед іншого вимагав незалежний антикорупційний механізм в обмін на мільярди доларів позики для України. До цього часу ВАКС виніс 17 вироків. Суд продовжує розглядати справи і почав відправляти корумпованих чиновників у в'язницю, але українці хотіли б бачити, як на гачок потрапить «крупніша риба». За словами експерта В. Валька, який пильно стежить за НАБУ, немає нічого дивного, що тиск зростає якраз тоді, коли робота нового ВАКС набирає обертів. Адже триває розгляд справ проти чиновників високого рівня. Втім накопичення невеликих перемог замість зосередження на великих справах задля задоволення громадського тиску може виявитися кращою стратегією. Детальніше у статті *Lock up the small fry—for a start Ukraine's anti-corruption court bares its teeth* (Антикорупційний суд України стає «зубастим», але українці все ще невдоволені) опублікованій на сторінках «The Economist» від 26.09.2020 р.

Соціально-економічні процеси

Україна передала в концесію на 35 років частину миколаївського порту «Ольвія» катарській компанії QTerminals. Це перша пряма катарська інвестиція в економіку України, яка також є другою за обсягом після продажу «Криворіжсталі» за всю історію країни. Однак чи варто було віддавати в концесію підприємство, яке і в державному управлінні було прибутковим? DW з'ясувала, які зміни обіцяють катарські інвестори та як оцінюють концесію незалежні експерти. Розлогіше про концесію у статті *Концесія порту «Ольвія» – чи варто було віддавати компанії з Катару прибуткове підприємство?* опублікованій на сторінках «Deutsche Welle» від 03.09.2020 р.

Спалах епідемії коронавірусу означав, що громадяни країн, переважно зі східної сторони кордону, вирішили повернутися в країну. Як відзначає речник регіональної преси Інституту соціального страхування Опольського воєводства С. Щурек, що в області, на початку травня, легально працювало 15,6 тис. іноземців, і це була найнижча кількість за кілька років. Зараз це понад 17 тисяч. іноземців. В Опольському воєводстві найчисленнішою групою легально працюючих іноземців є громадяни України. Опольські роботодавці заявили, що українці сплатили податків на суму понад 14,8 тис. «На початку вересня понад 150 українців, що проживають у нашому воєводстві займалися несільськогосподарською підприємницькою діяльністю, – додає речник Інституту соціального страхування в Опольському воєводстві. Грунтовніше про це у статті *Epidemia koronawirusa. Cudzoziemcy wracają do pracy na Opolszczyznę* (Спалах коронавірусу. Іноземці повертаються працювати в область Аполе) опублікованій на сторінках «Wyborcza.pl/Kontakt/Opole» від 15.09.2020 р.

Протягом декількох років ZUS спостерігав зростання кількості іноземних громадян, які прийшли працювати до Польщі. На кінець 2015 р. в закладі соціального страхування було 185 тис. застрахованих іноземців. Через рік їх було вже 293 000, а ще 16 000. чоловік створили власний бізнес. Згідно з інформацією, наданою Інститутом соціального страхування, на кінець серпня ц. р. кількість іноземців, зареєстрованих на соціальне страхування, становила 658 000. Найбільша кількість іноземців, про які повідомляють ZUS, походять з України – 480,9 тис. Детальніше у статті *Cudzoziemcy-chetni-na-zus* (Іноземці, які бажають приєднатися до ZUS) опублікованій на сторінках «wGospodarce.pl/informacje» від 15.09.2020 р.

За даними консалтингового агентства АПК-Інформ погодні умови в Україні для є найгіршими за останні 10 років для посіву озимих зернових. Україна через погану погоду може скоротити врожай зерна ц.р. до близько 68 млн. тонн із рекордних 75 млн. тонн у 2019 р. «Масовий посів озимих культур у районах з такою низькою вологістю недоцільний», – заявили вони, додавши, що в деяких районах центральних регіонів запаси вологи в ґрунті були найгіршими за останні 50 років спостереження. Тому початок масової сівби озимих культур може бути відкладено до кінця вересня або навіть на початок жовтня. Розлогіше у статті *Ukraine grain sowing facing worst weather in a decade: APK-Inform* (Посів зерна в Україні стикається з найгіршою погодою за останні десять років: АПК-Інформ) опублікованій на сторінках «Reuter» від 16.09.2020 р.

Щонайменше кілька сотень мільйонів доларів могли бути відмиті через рахунки в ING Bank Śląski, що належать підозрілим компаніям. Документи FinCEN – це 16-місячне розслідування, проведене Міжнародним консорціумом журналістів-розслідувачів, порталом BuzzFeed та 110 редакціями з 88 країн, включаючи Gazeta Wyborcza. Він базується на аналізі понад 2,6 тисяч. секретних документів від Мережі боротьби з фінансовими злочинами (FinCEN), слідчого управління Мінфіну США. А також з інших джерел та десятків інтерв'ю. Це забезпечило виняткове розуміння незаконних грошових потоків, що підтримують злочинність та корупцію у всьому світі. Докладніше у статті *Śledztwo "Wyborczej": The FinCEN Files, czyli o wschodniej pralni w polskim banku* (Розслідування "Wyborcza": Досьє FinCEN, або про східну пральню в польському банку) опублікованій на сторінках «Wyborcza.pl/gospodarka» від 20.09.2020 р.

Українська армія

Відсутність підтримки ветеранів, що воювали на Сході України створює критичну порожнечу в національній безпеці України і заважає переходу до демократії. Нове Міністерство у справах ветеранів об'єднує приблизно 20 різних соціальних служб. Країна потребує всебічної стратегії догляду за ветеранами. Міністерству потрібно зміцнити демократичну політичну культуру, що формується в Україні, яка шанує службу громадянам і ставить основні потреби в основі управління. Догляд та захист ветеранів України також відповідає стратегічним інтересам США, ЄС та НАТО, які прагнуть до мирної, стабільної та неподільної Європи. НАТО продовжує підтримувати зусилля України щодо наближення свого сектору безпеки та оборони до стандартів та практики Альянсу. Потужна, всебічна програма підтримки ветеранів сприяє вербуванню та утриманню на службі, що призводить до посилення ЗСУ, більш підготовлених до бойових дій на сході – війни, результат якої визначатиме європейську безпеку на десятиліття. Грунтовніше у статті *The trip from Donbas: Ukraine's pressing need to defend its veterans* (Поїздка з Донбасу: нагальна потреба України захищати своїх ветеранів) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 21.09.2020 р.

У статті йдеться про діяльність А. Абромавичуса на посаді гендиректора державного оборонного концерну «Укроборонпром», яке він очолив на тлі обіцянок побороти корупцію та докорінно його реформувати. Хоча він з самого початку планував очолити його лише на декілька місяців у ролі «кризового менеджера». Втім, 11 вересня 2020 р. він подав заяву про відставку. Абромавичус хотів змінити менеджмент УОП та розпочати процес його реформування, аби потім займатися «стратегічними питаннями розвитку» концерну. Що вдалося? Всі опитані експерти сходяться у одному – важливим досягненням часів керівництва Абромавичуса потенційно може стати розроблена та проадвокатована за участі його команди реформа ДОК. Важливість реформи підкреслюють і західні партнери України. Вони також побоюються, що відставка Абромавичуса може ознаменувати собою розворот у прагненні української влади виконати обіцяне. Принаймні, послы країн G7 нагадали, що підтримують реформу УОП, яку називають фундаментальною для економічного майбутнього України. Про кадрову політику, позитиви і негативи роботи Абромавичуса, висловлення з цього приводу експертів розлогіше у статті *Рік Абромавичуса в «Укроборонпромі»: що вдалося, а що ні* опублікованій на сторінках «Deutsche Welle» від 11.09.2020 р.

Міжнародні процеси/зв'язки

В останні роки Україна стала неформальним лідером Східного партнерства. Поряд з Грузією та Молдовою, Україна прагне активнішої співпраці з ЄС та виступає за розширення своєї діяльності. Тим не менше, подальший успіх Східного партнерства залежатиме від того, чи вдасться ЄС розробити ефективний підхід, що відповідає потребам, очікуванням та інтересам усіх країн-партнерів. Для України цей час чітко розділений на два періоди: доєвромайданський період та післяєвромайданський. Метою Східного партнерства є інтеграція України та інших країн-учасниць до ЄС. Співпраця ЄС із східними партнерами зосереджена на стимулюванні політичних та соціально-економічних реформ, і це сприяє поглибленню політичних та економічних відносин, забезпеченню відповідності національного законодавства нормам та стандартам ЄС тощо. Грунтовніше про програму Східного партнерства у статті *Zelenskyys-ukraine-and-the-eastern-partnership* (Україна Зеленського та Східне партнерство) опублікованій на сторінках «New Easter Europe» від 04.09.2020 р.

Лише місяць знадобився президенту Білорусі для того, щоб перетворити Україну з дружньої країни на ворожу. Про роль України в останніх подіях у Білорусі – український журналіст і публіцист Сергій Руденко спеціально для DW. Олександр Лукашенко в черговий раз звинуватив Україну разом із Литвою, Польщею і Чехією у втручанні у внутрішні справи Білорусі. При цьому він послався на заяву Сергія Лаврова про «200 українських екстремістів», які нібито готували безладу на території Білорусі. О. Лукашенко, явно і не без задоволення підігруючи главі МЗС Росії, пішов на подальше погіршення відносин з офіційним Києвом. Грунтовніше у статті *Коментар: Навіщо Лукашенко ліпить з України ворога?* опублікованій на сторінках «Deutsche Welle» від 04.09.2020 р.

Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings підтвердило довгостроковий рейтинг України в іноземній валюті на рівні В зі стабільним прогнозом. Однак вона застерегла від ідей парламентських груп відмовитися від реформування економіки. «Рейтинги України відображають її надійну макроекономічну політику. Це допомогло знизити інфляцію і звужити дефіцит бюджету до шоку, викликаного коронавірусом, а також показати історію міжнародної підтримки», – йдеться в заяві, цитованій агенцією УНІАН. Fitch зазначає, що Україна має «низьку зовнішню

ліквідність з високими фінансовими потребами в оплаті державних боргів». «Шок, викликаний коронавірусом, принаймні тимчасово змінив прогрес, досягнутий Україною за останні роки у скороченні боргу», – підкреслюють аналітики Fitch. Агентство прогнозує, що міжнародні резерви України до кінця 2020 року становитимуть 27,4 млрд доларів проти 29 млрд доларів на початок вересня. «Продовження співпраці з МВФ є ключовим фактором для подальшого доступу України до зовнішнього фінансування. Однак ризики, пов'язані із впровадженням програми стенд-бай МВФ, є значними. Це пов'язано з поганою репутацією України у впровадженні попередніх програм. Окрім потенційних судових рішень та парламентських ініціатив, що ведуть до відкату реформ», – попереджає Fitch. Агентство очікує, що інфляція наблизиться до мети, встановленої центральним банком України в 5 відсотків до кінця року. Наступного року вона буде 5,3 %, а за два роки – 5,7 %. Детальніше про це у статті *Fitch-wierzy-w-Ukraine-ale* (Fitch вірить в Україну, але) опублікованій на сторінках «Rzeczpospolita/Gospodarka» від 06.09.2020 р.

Оскільки криза в Білорусі розгорталася протягом останнього місяця, все більше відчувається дежавю щодо реакції Росії. Чиновники та ЗМІ в Москві розцінили білоруські демократичні протести як роботу екстремістів та іноземних агентів, водночас попереджаючи про націоналістичну загрозу. Ці розмови безпосередньо перегукуються з реакцією Кремля на продемократичні повстання 2004 та 2014 рр. в Україні. Оцінка цього постімперського процесу є ключовою для розуміння кризи в сьгоднішній Білорусі та розшифровки кардинальних зрушень, що відбуваються в українському суспільстві. В усьому колишньому СРСР неросійські республіки сьогодні стверджують національну ідентичність, що створює нові перспективи для міжнародної аудиторії, яка раніше звикла розглядати регіон виключно через російський об'єктив. Ніде це не є очевидним, як в Україні. Тим не менше, масштаби прогресу України з 1991 р. до незалежної національної ідентичності висміюють спроби Кремля спростувати цей історичний розвиток подій як роботу екстремістів та сторонніх людей. Поточна інформаційна війна Москви проти української ідентичності ігнорує широкі суспільні зміни, що відбуваються в країні, водночас перебільшуючи вплив радикальних елементів. у статті *Will Belarus follow Ukraine out of the Russian orbit?* (Чи вийде Білорусь за Україну з російської орбіти?) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» 08.09.2020 р.

Порівнюючи нинішні білоруські події з українським Майданом 2014 р., відомий політичний аналітик Б.М жуєв зазначив, що білоруська історія на його думку, все-таки інша. Конфлікт Майдану і В. Януковича не був зіткненням демократії і диктатури, це була в чистому вигляді війна цивілізаційних орієнтацій. Антиросійський характер української революції позначився з самого початку. Адже, причиною повстання стало непідписання угоди з ЄС, обумовлене тиском Росії. В Білорусі ж, вважає автор, був саме антиавторитарний, а не антиросійський протест. Мало того, що ситуація зсувається в бік війни цивілізацій, вона ще й набуває характеру зіткнення відсталості і прогресу, тиранії і свободи, плазування і громадянської сміливості. Тому, підкреслює автор, на білоруську історію не можна дивитися через українські окуляри, не можна було заганяти мінську кулю в майданну лузу. Український політичний аналітик А. Окара, в цілому погодився з висновками Межуєва і вніс в них кілька суттєвих поправок. Про це детальніше у статті *Война миров: чем отличаются украинский Майдан от протестов в Белоруссии* (Війна світів: чим відрізняється український Майдан від протестів в Білорусі) опублікованій на сторінках «Новых известий» від 12.09.2020 р.

Американський аналітичний центр оборонних пріоритетів опублікував звіт, в якому закликає адміністрацію США сказати «ні» українським зусиллям щодо отримання членства в НАТО і, натомість, нейтралізувати нашого східного сусіда. Однак, хоча остання установа пов'язана

з ліберальним американським руслом, зараз маємо справу з повідомленням консервативних ізоляціоністських кіл. Можливий прагматичний союз цих двох, таких далеких течій думок, особливо в умовах зміни пріоритетів Вашингтона. Ілюзії, що лежать в основі пропозицій у цьому документі, очевидні. Головним є переконання, що Росія є однією з країн, з якими можна «домовитись» щодо такого типу рішення, і кремлівська еліта чесно піде за ними. Звичайно, гарантій щодо цього немає, і документ, який описує автор, не містить жодних пропозицій щодо інституціоналізації пропонованої нейтралізації України. По суті, це пропозиція односторонніх поступок США Росії, вихід із Центральної та Східної Європи, де його присутність тягне за собою серйозні ризики та відсутність перспективи відчутних вигод. Важливо, що в Польщі ми усвідомлюємо існування такого типу варіантів в американському геостратегічному мисленні, адже неозброєним оком можна побачити, що польські інтереси можуть мати інший характер, ніж той, який формулює американська еліта. Як результат, було б помилкою, якби Варшава вважала, що співпраці з союзниками було б достатньо для досягнення польських геостратегічних цілей. Грунтовніше у статті *Amerykanskie propozycje neutralizacji ukrainy* (Американські пропозиції знешкодити Україну. Важливо, щоб у Польщі ми усвідомлювали існування таких варіантів) опублікованій на сторінках «wPolityce.pl» від 13.09.2020 р.

Як заявив в інтерв'ю австрійській газеті *Wiener Zeitung* президент України В. Зеленський, у Білорусі може відбутися Майдан на зразок українського, якщо влада продовжуватиме відмовлятися від діалогу з народом. Він заявив, що не може порівняти події, що відбуваються в Білорусії з «помаранчевою революцією» 2004 р. і Євромайданом в 2013-2014 рр. При цьому він висловив підтримку білоруському народу. В. Зеленський зазначив, що готовий чекати стабілізації ситуації в Білорусі, щоб продовжити переговори про перемир'я в Донбасі. Раніше глава МЗС України Д. Кулеба заявив, що Київ допускає можливість перенесення переговорів по Донбасу з Мінська. Про це докладніше у статті *Зеленский: Белоруссия получит Майдан, если власть не пойдет на диалог с народом* (Зеленський: Білорусія отримає Майдан, якщо влада не піде на діалог з народом) опублікованій на сторінках «Коммерсанта» від 14.09.2020 р.

Одна з найбільш частих фраз, яку тепер доводиться чути від білорусів: «Країна вже не буде колишньою». При цьому кожен вкладає в слова свій сенс. Однак при всіх нюансах загальний зміст все одно простежуються: та сама «стабільність», яка чверть століття асоціювалася з «Білоруссю Лукашенко», точно пішла. Проте залишилися в республіці сфери, яких потрясіння 2020 зовсім не торкнулися. Наприклад, АПК. В Мінську ж за добу одна сенсація змінює іншу мало не щогодини. Єдиний протестний порив тут теж потихеньку перейшов в формат локальних самовиражень. Здається, що різні частини міста не тільки «борються з режимом», а й конкурують між собою в цьому. Зокрема, на тлі поділу мешканців окремих будинків на «наших» і «ваших» важко не помітити, що той самий процес йде і в трудових колективах. Минулого тижня з активної гри вийшли і покинули територію Білорусі останні опозиційні лідери. Що ж О. Лукашенко на цьому тлі? Він поступово відвойовує назад втрачений медіапростір і стає головним ньюсмейкером не тільки в своїй країні, але і в сусідніх. А тепер збирається з візитом до Москви. Яким він повернеться в Білорусь, зрозуміємо наступного тижня. Грунтовніше у статті *«Наши» и «ваши»* («Наші» і «ваши») опублікованій на сторінках «Коммерсанта» від 14.09.2020 р.

Поки протестуючі в Білорусі сміливо протистоять режиму О. Лукашенка після сфальсифікованих виборів, західноєвропейські лідери вивчають свої варіанти надання реальної підтримки протестуючим. 31 серпня в Європейському центрі солідарності (Гданськ), на спеціальному заході Нової Східної Європи, відбулася онлайн-дискусія про поточну ситуацію в Білорусі та обговорення шляхів того, як Європа може проявити свою солідарність з білоруським народом.

Дебати, модератором яких був А. Райхардт, виявили 4 основні моменти, які слід врахувати у європейській реакції на дану ситуацію. Розлогіше про них у статті *Solidarity with Belarus. What can we do?* (Солідарність з Білоруссю. Що ми можемо зробити?) опублікованій на сторінках «New Eastern Europe» від 15.09.2020 р.

Останні події в Білорусі привернули увагу спостерігачів усього світу, втім мало хто з глядачів були такими уважними, як у сусідній Україні. Адже результат протестів обіцяє сформувати регіональний геополітичний клімат таким чином, щоб напряду впливати безпосередньо на прогрес національної розбудови України. З точки зору України, короткостроковий прогноз у Білорусі наразі виглядає несприятливим. На початку протестного руху режим білоруського диктатора, здавалось, був близьким до краху. Однак, щоб утримати Лукашенко при владі, в білоруські справи втрутилася РФ. Це поставило його майже повністю в залежність від Кремля. Залишається незрозумілим, що саме потягне за собою ця співпраця. Цілком обгрунтовано припустити, що в меню буде присутня більш глибока інтеграція, котра може мати різні форми, але, ймовірно, вона включатиме сильні безпекові та економічні виміри. З точки зору України, це буде найбільш тривожний результат від будь-якого поглиблення білорусько-російської інтеграції. Забігаючи на майбутнє, двосторонні відносини України з залежним від Кремля Лукашенко, ймовірно, будуть дедалі напруженішими. Це погіршення вже очевидно. На практиці це означає, що Мінськ більше не є відповідним місцем для мирних переговорів між Україною та Росією. Детальніше у статті *Belarus national awakening offers hope for Ukraine as Soviet collapse continues* (Національне пробудження Білорусі дає надію на Україну в міру розпаду СРСР) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 17.09.2020 р

Президент В. Зеленський відправиться до Брюсселя на 22-й щорічний саміт Україна-ЄС. Відносини між Україною та ЄС за останній час стали значно міцнішими, ніж 6 років тому, але відмова Кабінету Міністрів України від ключових антикорупційних заходів зараз викликає занепокоєння серед європейських партнерів України щодо майбутнього напрямку розвитку країни. Посилення напруженості між Україною та ЄС виникло під час першої поїздки Верховного представника ЄС з питань закордонних справ та політики безпеки Д. Боррелла до Києва 22 вересня. Його коментарі були викликані низкою тривожних нещодавніх судових рішень та парламентських голосувань, які підірвали міжнародну довіру до прихильності України реформаторському курсу. Адже значна частина міжнародної підтримки, яку отримала Україна, була пов'язана із здійсненням реформ, включаючи створення антикорупційних інституцій, здатних діяти самостійно. Це парламентське рішення може поставити під загрозу останню програму макрофінансової допомоги в країні на 1,2 млрд. євро. Хоча обидві ці події були б болючими для Києва, відсутність додаткових стимулів підкреслює відносну відсутність важелів впливу, які Брюссель наразі має у своїх відносинах з Києвом. Розлогіше у статті *EU-Ukraine tensions mount ahead of annual summit* (Напруженість між ЄС та Україною зростає напередодні щорічного саміту) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 28.09.2020 р.

Білорусь – це не Україна. Питання про те, де закінчується терпіння білоруського суспільства, залишалося без відповіді роками. Послідовні обмеження свободи, екстравагантні заяви О. Лукашенко, нібито нічого не змінювали, громадяни все терпіли. Сьогодні весь світ бачить: Лукашенко білорусам справді набрид. Однак його усунення з посади президента аж ніяк не передбачений висновок. За підтримки Кремля та вірних преторіанців він досі залишається на своїй посаді, а ситуація в Білорусі абсолютно відрізняється від ситуації в Україні. Білоруський протест не має десятків депутатів, які підтримують опозицію місцевими органами влади та відкрито

змагаються за владу з бізнесом та низкою телевізійних станцій, незалежних від президента. Однак навіть це не найголовніше. Адже Майдан – український військовий варіант – означає конфлікт з Росією, втрату землі та війну. Білоруси цього бояться і хочуть його уникнути. Це головна причина, чому сценарій насильницького протистояння спецслужбам не отримує широкої підтримки. Білорусь – це не Україна, тому спроба реалізації переможного білоруського Майдану здається приреченою на вражаючий і швидкий провал. Розлогіше у статті *Białoruś nie ma szans na Majdan. Choć coraz trudniej siedzieć na gwoździu* (Білорусь не має шансів на Майдан. Хоча сидіти на нігті все важче і важче) опублікованій на сторінках «Wyborcza.pl/swiat» від 28.09.2020 р.

Багатомільярдні вливання в економіку країни поки так і не привели до завершення обіцяних реформ. Незважаючи на кризу, ЄС збирається і далі підтримувати Україну на шляху реформ. Однак в заявах керівництва ЄС все більше помітне роздратування на адресу української сторони. Не останню роль в цьому відіграє і бажання України переглянути економічну частину угоди про асоціацію і отримати більше привілеїв. У Єврокомісії вже дали зрозуміти: найближчим часом міняти умови договору ніхто не буде. За оцінкою експерта, в ситуації, що склалася перевага знаходиться на боці іншої групи країн – адже Угода про асоціацію і високий рівень інвестицій спрямовані на те, щоб поліпшити рівень життя і інфраструктуру України, зробити її багатшим і політично стабільним сусідом, але не членом ЄС. Грунтовніше у статті *Евродеформація: зачем ЕС критикует и поощряет Украину одновременно* (Євродеформація: навіщо ЄС критикує і заохочує Україну одночасно) опублікованій на сторінках «Известий» від 29.09.2020 р.

Російсько-українське протистояння

Призначення Л. Кравчука головою ТКГ із мирного врегулювання ситуації на Сході України на перемовинах у Мінську, викликало підозри, що В. Зеленський необізнаний зі «здібностями» экс-президента України. Найновіша заангажованість Кравчука до української політики викликає побоювання, що міф про нього як про «хитрого лиса» може завдати Україні лише шкоди. Втім діяльність цього політика неоднозначна не лише в минулому, але й сьогодні. Зокрема, насторожують деякі вислови Кравчука, або його ідея подавати воду до Криму. І саме цього не розуміють Зеленський, Шмигаль, Разумков та дехто інші, котрі заговорили про «гуманітарну допомогу». Дивує, що українські посадовці згадали про «гуманітарну катастрофу» в АРК, а «гуманітарної катастрофи» на сході України наче не помічають. Отже, щодо гуманітарної допомоги, то її треба надати тим, хто дійсно потребує. До того ж, такі важливі перемовини, як мінські, не можуть відбуватися в державі, де порушуються права людей. Зміна ж місця переговорів може допомогти ТКГ дійти конструктивних угод. Покладатися на «хитрого лиса» не можна, але слід вимагати від нього захисту українських інтересів, а не «компромісної» капітуляції. Розлогіше у статті *Потрібно не «хитрого лиса», а справжнього патріота* опублікованій на сторінках «Міст-Online» від 04.04.2020 р.

Один український солдат був убитий, а другий поранений під час недільного нападу проросійських сепаратистів на Донбасі. Це перша смерть з часу набуття чинності припинення вогню 27. 07. 2020 р. Дотепер, під час найтривалішого режиму припинення вогню, незважаючи на окремі випадки, інформації про смертність не було. 25 липня лідер проросійських бойовиків Д. Пушилін звинуватив українську сторону в порушенні режиму припинення вогню та будівництві нових укріплень поблизу с. Шуми Донецької обл., що прилягає до підконтрольного бойовикам м. Горлівки, та є стратегічно важливим об'єктом для оборони Донецька. Пушилін також наголосив, що 27 липня о 8 ранку проросійські винищувачі відкриють вогонь по українських укріпленнях. Докладніше у статті *Czy w Donbasie znów dojdzie do wznowienia walk? Prorosyjscy separatyści*

grożą ostrzałem ukraińskich pozycji (Чи відновляться бої на Донбасі?) опублікованої на сторінках «Wyborcza.pl/ Świat» від 07.09.2020 р.

Голова української делегації в ТКГ із мирного врегулювання ситуації на сході України Л. Кравчук в Мінську в інтерв'ю «UA: Українське радіо» заявив, що постачання води для жителів окупованої АРК можна відновити в разі виникнення гуманітарної катастрофи. Щодо реакції на цю заяву голови ВРУ Д. Разумкова, то він закликав дочекатися офіційних заяв від інших інституцій, залучених до цього напрямку роботи ТКГ. Голова фракції СН Д. Арахамія нагадав, що Л. Кравчук – не є депутатом ВРУ, заявивши, що в парламенті немає ніяких шансів прийняти рішення стосовно відновлення постачання води до окупованого Криму. Втім подачу води до окупованого півострова активно підтримує «п'ята колона» в Україні. Маніпулюючи громадською думкою, одні представники Зе-влади, як, скажімо, прем'єр Шмигаль, пропонують подати воду до Криму лише у разі гуманітарної катастрофи. Інші, як заступник Постійного представника президента в АРК Т. Ташева, взагалі заперечують таку можливість. Детальніше у статті *Леонід Кравчук не може обіцяти Криму воду* опублікованій на сторінках «Міст-Online» від 08.09.2020 р.

Отруєння російського опозиційного лідера О. Навального спричинило дискусії на Заході щодо необхідності принципового переосмислення відносин з режимом В. Путіна. Незважаючи на те, що Україна перебуває в епіцентрі сплеску напруженості між РФ та Заходом після 2014 р., вона досі майже не відіграла жодної ролі в рамках нинішнього раунду дипломатичних обговорень щодо того, як надалі поводитися з Кремлем. Така поведінка України є помилковою. Це впливає з недалекогоглядного бажання Кабінету Міністрів уникати всього, що може ще більше викликати невдоволення Москви. Однак цей оптимістичний світогляд ґрунтується на небезпечному бажанні мислення, а не на жорсткій геополітичній реальності. Натомість Київ повинен зайняти більш прагматичні позиції, що відображають ймовірність того, що нинішня гібридна війна триватиме ще довго. У зовнішньополітичній царині це означає посилення опозиції російській агресії у всьому світі. Щоб захистити себе вдома, Україна повинна прагнути зіграти набагато помітнішу роль у міжнародних зусиллях з викриття реалій імперських амбіцій Путіна та ревізійністського порядку денного. Детальніше у статті *Ukraine must think globally in its hybrid war with Russia* (Україна повинна мислити глобально у своїй гібридній війні з Росією) опублікованій на сторінках «Atlantic Council» від 28.09.2020 р.

Окуповані території

Керівник Луганщини С. Гайдай пропонує відновити економічні зв'язки з ОРДЛО. Він каже, що через блокаду непідконтрольного Донбасу Україна втрачає мільярди гривень щороку. За його словами, блокада також призвела до вимивання гривні з обігу на непідконтрольній території, а українська валюта, на його думку, була «певною прив'язкою до України» для мешканців ОРДЛО. Опоненти блокади непідконтрольного Донбасу з самого початку висували можливі економічні втрати як один із головних аргументів проти припинення економічних відносин з ОРДЛО. Слід зазначити, що на заяву Гайдая у Києві поки що не відреагували, але ще рік тому тодішній міністр закордонних справ В. Пристайко наголошував, що умовою зняття економічної блокади є повернення Україні її підприємств. Втім і сам губернатор Луганщини вважає торгівлю з ОРДЛО можливою лише на тлі певних кроків щодо врегулювання конфлікту. Чи допоможе торгівля повернути Донбас? Докладніше у статті *Торговельна блокада ОРДЛО. Чи справді Україна втрачає мільярди?* опублікованій на сторінках «Deutsche Welle» від 08.09.2020 р.

УКРАЇНА У ФОКУСІ ІНОЗЕМНИХ ЗМІ: РЕФЕРАТИВНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Вересень 2020

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів

Виконавці проєкту:

Т. Полтавець (відповідальна за випуск),
А. Берегельський (інфографіка),
О. Каращук, І. Соболева,
В. Вакульчук

Комп'ютерне верстання:

Н. Крапіва

Формат 60x90/8. Обл.-вид. арк. 1,35.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
siaz2014@ukr.net